

Ref.nr.:

Saksnr: 2004/00392

Dato: 18. juni 2004

VERNEPLAN FOR MYR I SOGN OG FJORDANE FYLKE

1. Forslag

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette fram verneplan for myr i Sogn og Fjordane fylke. 20 områder med et samlet areal på ca. 25,8 km² foreslås fredet som naturreservat. Planen berører 14 kommuner i Sogn og Fjordane. Planen omfatter følgende områder:

	Område	Kommune(r)	Størrelse
1	Sætremyrane	Hornindal	401 daa
2	Prestestøylen	Stryn	708 daa
3	Tjønnane	Stryn	481 daa
4	Tvinna	Stryn	5054 daa
5	Kloppemyrane	Gloppen	94 daa
6	Storemyra	Bremanger	1008 daa
7	Eldedalen	Bremanger	1300 daa
8	Sandvikseidet	Selje	1018 daa
9	Dekkjene	Selje	4547 daa
10	Movatna	Vågsøy	2968 daa
11	Eikevolltjønmyra	Flora	135 daa
12	Tuemyra	Flora og Naustdal	514 daa
13	Kleppsstølsvatnet	Naustdal	480 daa
14	Myklebustdalen	Jølster	857 daa
15	Gjerlandsøyane	Førde	195 daa
16	Svarteliåsmyra	Gaular	594 daa
17	Sørebømyrane	Fjaler	1152 daa
18	Lona	Fjaler	412 daa
19	Grima	Gulen	1483 daa
20	Yngsdalen	Luster	2391 daa

2.1 Verneverdier

Verneplan for myr er et ledd i arbeidet med å sikre et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner. Danning av myr forutsetter at nedbøren er større enn fordampingen, noe som gjør at myr som naturtype er begrenset til kjølige og

nedbørrike områder i verden. I Norge finner vi en uvanlig stor variasjon i myrtyper, og dette gir oss et spesielt ansvar for å sikre denne naturtypen.

Myrer har en viktig vannregulerende funksjon, de utgjør en viktig del av landskapet og har stor estetisk og rekreasjonsmessig verdi. Urørte myrer har stor betydning som ekskursjonsområder, og naturlige myrsystemer er verdifulle referanseområder for økologiske, kvartærgeologiske og hydrologiske fag. Myrer er arkiver som kan fortelle mye om vegetasjons-, klima- og kulturhistorie etter siste istid. Mange myrer er viktige hekke- og næringsøksområder for fugl, særlig våtmarksfugl. Noen myrer har også sjeldne og truede plantearter.

Sogn og Fjordane er kjennetegnet av stor naturgeografisk spennvidde, noe som ikke bare påvirker artssammensetningen fra kyst til innland og lavland til fjell, men også i sterk grad vilkårene for myrdanning. Det vil si både hvor i terrenget det dannes myr, og hvilken myrtype som utvikles der. Formålet med denne verneplanen er å sikre et representativt utvalg av variasjonen av myrtyper. Myrområder av en viss utstrekning er av særlig verdi i Sogn og Fjordane.

2.2 Trusler mot verneverdiene

Myr er i utgangspunktet en vanlig naturtype i Norge og Sogn og Fjordane. Sterk utnyttelse og omdisponering bl.a. i form av drenering, dyrking og torvutvinning de siste 100 årene har imidlertid ført til at mange typer myr er blitt sjeldne eller ikke lenger finnes i intakt form. Spesielt gjelder det myrtyper i lavlandet, slik som høgmyrer. Myr i høyereliggende strøk er ikke så utsatt, men her er fragmentering trolig det største problemet. Tidligere var myrslått og beite den vanligste utnyttelsen av myrer. Senere er store myrarealer blitt dyrket opp for å øke produksjonen. Store arealer med myr og fuktig skogsmark er også grøftet for skogreising og bedring av boniteten. Torvutvinning, tidligere til brensel, nå mest til strøtorv, har ført til avtorving av store arealer.

Bygging av landbruksveier medfører fysiske inngrep, avskjærer grunnvassig og endrer hydrologien nedstrøms. Utfylling og tørrlegging m.m. ved utvikling av tettsteder, industriareal, samferdsel, kraftforsyning og lignende er andre trusler mot myr.

3. Nærings- og brukerinteresser

Landbruk: De mest betydelige brukerinteressene i de foreslåtte områdene er knyttet til nydyrking, gjødsling, beiting og skogsdrift.

Kraftanlegg og kraftlinjer: Det går kraftlinjer gjennom fem områder. Dette gjelder Sætremyrane, Eldedalen, Movatna, Eikevolltjønnyra og Gjerlandsøyane. Det er innarbeidet bestemmelser om drift, vedlikehold med mer i forskriftene i samsvar med tidligere overenskomst med Olje- og energidepartementet (OED). Se nærmere om dette under pkt 8.4 om fredningsforskriftene og under de berørte område i pkt. 10.

Se for øvrig omtale av tilgrensende vindmøllepark i Movatna, og planlagte kraftverk i Sørebymyrane og Yngsdalen under hvert enkelt område i pkt 10.

Fiskeri: Planen omfatter ikke sjøarealer. Imidlertid grenser tre områder til sjø (Movatna, Grima og Dekkjene), og her er det innarbeidet bestemmelser om anlegg for Kystverket og landfeste for anlegg i sjø. Se nærmere om dette under de berørte områdene under pkt 10.

Andre nærings- og brukerinteresser: I enkelte områder er det interesser knyttet til friluftsliv/idrett, hyttebygging, vannuttak og ulike former for motorferdsel. Det er ikke kommet frem opplysninger om turistnæring av større betydning i verneområdene.

Foreliggende plan er ikke i konflikt med kommunale arealplaner.

Verneforslaget er utredet etter forvaltningslovens og naturvernlovens saksbehandlingsbestemmelser med tilhørende retningslinjer som følger av rundskriv T 3/99 Saksbehandlingsregler etter naturvernloven. Gjennom høringen er ulike interesser bredt belyst og vurdert. Det er ikke avdekket konsekvenser som krever ytterligere utredninger av samfunnsinteresser og andre næringsinteresser, jf. Utredningsinstruksen punkt 2.3.2. Kravene i utredningsinstruksen anses derfor oppfylt. Avveiningen mellom bruk og vern har imidlertid ført til endringer i vernebestemmelsene. Verneforslaget er derfor tilpasset nærings- og brukerinteresser så langt dette ikke kommer i konflikt med vernets formål.

4. Bakgrunn

I St.meld. nr 68 (1980-81) *Vern av norsk natur*, er det lagt vekt på at det skal sikres et representativt utvalg av variasjonsbredden i norsk natur. Gjennom sin behandling av meldingen, vedtok Stortinget gjennomføring av fylkesvise, tematiske verneplaner for våtmarker, myr, sjøfugl og edelløvskog. Dette har senere blitt bekreftet av Stortinget bla i St.meld nr. 58 (1996-97) *Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling*, der det ble påpekt at oppretting av spesielle verneområder med hjemmel i naturvernloven fremdeles skal være en bærebjelke i arbeidet med å sikre det biologiske mangfoldet i Norge. I følge St.meld. nr. 24 (2000-2001) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*, er vern av et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner et nasjonalt mål knyttet til bevaring av biologisk mangfold. Verneplan for myr i Sogn og Fjordane er en del av dette arbeidet.

Det faglige grunnlaget for verneplanen er basert på registreringsarbeid utført i perioden 1971 – 1985 av botanikere fra Vitenskapsmuseet, Trondheim. De undersøkte lokalitetene ble senere fulgt opp med befaringer i 1999 og 2000, samtidig som det også ble gjennomført registreringsarbeid på 7 nye lokaliteter, hvorav 4 er tatt med i planforslaget. Disse undersøkelsene ble gjort av fylkesmannen i Sogn og Fjordane, miljøvernavdelingen. I ”Framlegg til verneplan for myr i Sogn og Fjordane” (Fylkesmannen i SF Rapport nr.4: 2001) redegjøres det for verneverdiene, og de vurderinger som er gjort for de enkelte lokalitetene.

5. Saksgang

Verneplanarbeidet startet formelt opp ved brev av 02.09.1998 fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane til berørte parter. I etterkant av dette har fylkesmannen gjennomført en grundig prosess i forhold til grunneiere, kommuner og andre berørte der det bl.a. er arrangert en rekke møter og befaringer. For å sikre medvirkning fra berørte interesser ble det opprettet en referansegruppe våren 1999, med representanter fra fylkeslag av Bondelaget, Skogeierlaget, Småbrukarlaget, Naturvernforbundet, Kommunenes Sentralforbund og fylkeskommunen.

Utkast til verneplan ble sendt på lokal høring ved brev av 31.10.2001 fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Fylkesmannens oppsummering og anbefaling etter lokal høring ble oversendt DN ved brev av 23.10.2002. DN sendte planen på sentral høring ved brev av 31.01.2003. DN's tilrådning til MD ble sendt 29.01.2004.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

MD påpeker at DN skal fastsette hvem som har forvaltningsmyndighet for de enkelte områdene. Inntil noe annet eventuelt blir bestemt, vil fylkesmannen ha forvaltningsmyndigheten. Kostnader til grensemerking, oppsyn m.m. vil dekkes innenfor de ordinære budsjettposter. For noen av områdene bør det utarbeides forvaltnings- og skjøtselsplaner. Statens naturoppsyn (SNO) har det overordnede ansvaret for statlig naturoppsyn i alle verneområder.

DN's vedtak av 14.02.2002 om midlertidig fredning av Kloppemyrane naturreservat i Gloppen kommune vil bli opphevet.

7. Høringene

Følgende instanser har hatt planen til uttalelse:

Alle berørte grunneiere og kommuner, landbruksmyndigheter på kommunalt og regionalt nivå, fylkeskommunen og lokale nærings- og interesseorganisasjoner. Landbruksdepartementet, Sametinget, Reindrifftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Fiskeridirektoratet, Kystdirektoratet, Statens Kartverk, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB, Luftfartsverket, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Statens Naturforvaltningsråd, Statens kulturminneråd, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norges Fiskarlag, Norske Fiskeoppdretteres forening, Taretrålfiskernes Forening, Norske Reindrifftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, SAS Norge, Braathen Flyselskap, Widerøe Flyselskap A/S, Norsk Aero Klubb, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Sekretariatet for FORF, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Prosessindustriens landsforbund, Fortidsminneforeningen, Kulturvernets fellesorganisasjon, Norges Turistråd, Reiselivsbedriftenes landsforening, Foreningen våre rovdyr, Fremtiden i våre hender,

Greenpeace Norge, Miljøstiftelsen Bellona, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norges Velforbund, Norsk Almennings-forbund, Norsk limnologforening, Villreintrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, Fiskerinæringens Landsforening, Norges Kystfiskarlag, Det Kgl. Selskap for Norges Vel, Utmarkskommunenes sammenslutning, Norsk institutt for skogforskning, JORDFORSK, Norsk Institutt for Vannforskning, Stiftelsen for naturforskning og kulturminneforskning, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo (naturhistoriske museer og botanisk hage), Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU, Norges Landbrukshøgskole, Havforskningsinstituttet, Norsk Fiskerihøgskole og Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning.

Følgende instanser har ingen vesentlige merknader til planen:

Fiskeridirektoratet (Region Sogn og Fjordane), Årdal kommune, Bergvesenet, Avinor, Statens vegvesen, Universitetet i Oslo (naturhistoriske museer og Botanisk hage), Luftfartstilsynet og Havforskningsinstituttet.

8. Forslag til endringer i løpet av planprosessen

8.1 Navn

Fylkesmannen har vært i kontakt med Statens Namnekonsulent for Vestlandet for kontroll av navnevalg og stavemåte for områdene. I svar fra Namnekonsulenten ble fylkesmannen anbefalt å benytte andre navn på 6 områder i forhold til det som ble sendt på lokal høring. Fylkesmannen har etterkommet dette i sin anbefaling. DN støtter fylkesmannens vurdering.

For området "Dekkene" har det i løpet av planprosessen kommet innspill om at "Vetedalen" er det navnet man lokalt bruker om sentrale deler av det foreslåtte området. Fylkesmannen foresto derfor en begrenset, lokal høring av nytt navneforslag parallelt med den sentrale høringsrunden av verneplanen. Det kom bare ett innspill til navnespørsmålet, fra et lokalt grunneierlag som mener at "Dekkene" er det beste navnet. De oppfordrer imidlertid fylkesmannen til å diskutere korrekt skrivemåte med Statens Namnekonsulentar. Fylkesmannen konkluderer etter kontakt med Namnekonsulentane at navnet bør skrives "Dekkjene".

DN støtter fylkesmannens tilråding.

MD støtter DN's tilråding til navn.

8.2 Områdeutvalg

Fylkesmannen tilrår at 5 av de 25 områdene som var på lokal høring tas ut av planen. Dette gjelder Lonene, Stavøymyrane, Gjesdalsdalen, Hornindalslida og Øydalen.

Alle disse områdene er mer eller mindre preget av inngrep, både fra tidligere bruk og inngrep av nyere dato, knyttet til veger, hyttebygging, drenering, granplanting mm. Dette gjør at fylkesmannen anser deler av områdene som forringet som naturdokument og som biotop for planter og dyr som er knyttet til spesielle myrtyper. Videre

argumenterer fylkesmannen med at det er vanskelig å trekke formålstjenlige grenser for naturreservatene gitt at en skal unngå de mest påvirkte delområdene og områder med store brukerinteresser, samt at en tilpasning til dagens bruk vil medføre en uheldig uthuling av verneforskriftene i noen områder.

DN slutter seg til fylkesmannens vurdering om å ta områdene ut av planen og la dette til grunn for sentral høring. DN legger avgjørende vekt på områdenes fragmenterte preg som følge av inngrep, bruk og annen påvirkning, samt at myrenes kvalitet og særpreg i tilfredstillende grad dekkes opp av andre områder i planen.

MD støtter DNs tilrådning til områdeutvalg.

8.3 Grensejusteringer

Fylkesmannen anbefaler etter lokal høring grensejusteringer i følgende områder: Tvinna, Kloppemyrane, Eldedalen, Movatna, Eikevolltjønnyra, Kleppsstølsvatnet, Myklebustdalen, Svarteliåsmyra, Lona og Grima. Endringene foreslås for å trekke grensene for reservatene lenger unna eksisterende inngrep, og av hensyn til jordbruks-/skogbruks- og friluftslivsinteresser.

DN støtter de foreslåtte endringene og la dette til grunn for den sentrale høringsrunden. Etter sentral høring foreslår DN ytterligere grensejusteringer i områdene Tvinna og Lona.

Området Yngsdalen ble presentert på lokal høring i to alternativer på henholdsvis 18,9 km² og 2,4 km². Fylkesmannen anbefaler etter lokal høring det minste alternativet, hovedsaklig for å begrense vernet til selve myrområdet i dalen. DN ønsket å få synspunkter på avgrensingen også fra sentrale instanser, og la begge alternativene til grunn for sentral høring. DN støtter etter høringen fylkesmannen anbefaling.

MD foreslår etter en helhetsvurdering å ta ut et mindre område i sør i Svarteliåsmyra. Videre reduseres arealet i Eikevolltjønnyra med 9 daa som følge av justeringer i den endelige kartuforming, i samsvar med brev fra Fylkesmannen 07.06.2004. For øvrig støtter MD DN's tilrådning til grensejusteringer.

8.4 Fredningsforskrifter

Fylkesmannen anbefaler flere endringer og suppleringer i fredningsforskriftene etter den lokale høringen:

- endring av beitebestemmelsen til: "*beiting som ikke er i strid med verneforemålet*" (alle områder)
- presisering av at det er adgang til å brenne bål med brensel fra stedet (Prestestøylen, Tvinna, Storemyra, Eldedalen, Dekkjene, Movatna, Myklebustdalen, Svarteliåsmyra, Sørebømyrane, Yngsdalen)
- forbudet om bruk av sykkel, hest og kjerre og riding utenom eksisterende veier strykes (Lona, Movatna, Tvinna, Prestestøylen, Dekkjene, Yngsdalen)
- bestemmelsen om oppføring av jakttårn strykes (Yngsdalen)
- det åpnes for vedlikehold av veger (Eldedalen), Kleppsstølsvatnet)

- det åpnes for motorferdsel langs landbruksveg (Kleppsstølsvatnet)
- det åpnes for vedlikehold av eksisterende grøfter (Lona)
- det åpnes for kjøring i forbindelse med vannhenting (Lona)
- det åpnes for ordinær bruk, men ikke bygging på fradelte hyttetomter (Tvinna)

Videre anbefales at det etter søknad kan gis tillatelse til :

- gjerdning (Gjerlandsøyane, Tuemyra, Myklebustdalen, Svarteliåsmyra, Grima)
- motorisert ferdsel i forbindelse med offentlig forvaltning og rovviltsporing (Sætremyrane, Tjønnane, Tvinna, Prestestøylen, Sørebymyrane, Storemyra, Eldedalen, Yngsdalen)
- vedlikehold av landbruksveg (Kleppsstølsvatnet)
- planting av furu i avgrensa område (Sætremyrane)
- nødvendig opprensning av inntaket til Truskegrova (Tvinna)
- nødvendig transport etter kjøretrase til Tvinnereimstølen (Tvinna)
- graving i forbindelse med vedlikehold av vannledning (Kloppemyrane)
- etablering av renseanlegg (Kloppemyrane)
- hogst og utdrift av skog i tråd med skjøtselsplan (Storemyra, Tuemyra)
- terrengsikringstiltak (Tuemyra)
- vedlikehold av grøfter og vannløp (Eikevolltjønnmyra)
- etablering av landfeste for anlegg i sjø (Movatna)
- vedlikehold/ utskifting av kraftlinje langs eks. trasé (Gjerlandsøyane)
- båtopleg og enkel tilrettelegging for sportsfiske (Gjerlandsøyane)
- vedlikehold av etablerte skiløyper (Svarteliåsmyra)
- etablering av båtfeste, vannledninger og pumpehus (Lona)
- tilrettelegging for sportsfiske (Lona)
- tiltak på fastmark mot vassdragsforsuring (Lona)
- oppsetting av stølshus i tradisjonell stil (Yngsdalen)
- motorferdsel på traktorveg (Yngsdalen)

Endringene foreslås for å imøtekomme innspill i høringen og/eller gi en bedre tilpasning til eksisterende og framtidig bruk av områdene til næringsvirksomhet og friluftsliv.

DN slutter seg til de fleste endringene. Fylkesmannens anbefaling ble dermed lagt til grunn for sentral høring, med følgende endringer:

- mindre redaksjonelle justeringer i noen formål
- redaksjonelle justeringer av forskriftene i tråd med ny standard for naturreservater
- beitebestemmelsen endres til: *"Beiting. Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til verneføremålet ved forskrift regulere beitetrykket i heile eller delar av naturreservatet"* (alle områder)
- motorferdsel i forbindelse med rovviltsporing tas ut (Sætremyrane, Tjønnane, Tvinna, Prestestøylen, Sørebymyrane, Storemyra, Eldedalen, Yngsdalen)
- planting av furu tas ut (Sætremyrane)
- tilføydelse av "i næringsssammenheng" i samband med motorferdsel (Kleppsstølsvatnet)
- bestemmelsen om adgang til ordinær bruk av fradelte hyttetomter tas ut (Tvinna)

- vedlikehold av veger gjøres søknadspliktig (Eldedalen)
- bestemmelsen om oppføring av stølshus tas ut (Yngsdalen)
- tiltak på fastmark mot vassdragsforsuring tas ut (Lona)

Før sentral høring er det også åpnet for å tillate etablering av landfeste for anlegg i sjø og anlegg i regi av Kystverket (Dekkjene, Grima og Movatna).

DN anbefaler at fredningsforskriftene slik de er formulert i sentral høring legges til grunn. Det tilrås imidlertid at det kan gis dispensasjon til oppføring av stølshus i tradisjonell stil på gamle tufter ved Fjellstølen og Vårstølen i Yngsdalen, og at det etter nærmere avtale med forvaltningsmyndigheten kan bygges bro eller vad over elva i forbindelse med sideveg til Otrevatnet i Eldedalen. Videre strykes ”i næringssammenheng” i forbindelse med motorferdsel i Kleppstølsvatna, og det gjøres presiseringer mht. bålbrekking i Grima (kan tas brensel på stedet) og Kleppstølsvatna (forbud mot bålbrekking). Bestemmelsen om kjøring til Tvinneimstølen i Tvinna tas ut pga. grensejusteringer.

MD's merknader

I følge kartene går det kraftledning gjennom fem av områdene. Forskriftene er endret i samsvar med tidligere overenskomst med OED om drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, bl.a for Rondane nasjonalpark vedtatt 23.oktober 2003.

Endringene innebærer at drift og vedlikehold, nødvendig istandsetting ved akutt utfall og oppgradering/fornyelse som ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet føres opp blant de generelle unntakene i forskriftens § 4.

Oppgradering/fornyelse som medfører slike endringer krever søknad etter § 5.

Når det gjelder forskriftenes § 5 om unntak etter søknad for " Vedlikehold og skjøtsel av kulturminne, utført av kulturminnestyresmaktene eller etter deira tilvising", mener MD at siste setningsledd etter komma bør strykes fra forskriften. Forskriftens formål er å ta vare på myrkvalitetene, og hensikten med bestemmelsen om vedlikehold og skjøtsel av kulturminner er å hindre at disse kvalitetene blir forringet under vedlikehold av kulturminner. MD er likevel enig i at vedlikehold og skjøtsel av kulturminner utføres i samråd med kulturminnemyndighetene, selv om dette juridisk ikke er nødvendig å ta med i forskriften.

For øvrig er forskriftene justert slik at det nå er henvisning til viltloven og lakse- og innlandsfiskloven i forskriftenes § 4 Generelle unntak, jakt og fiske.

MD slutter seg for øvrig til DN's tilrådning til endringer i fredningsforskriftene.

9. Generelle merknader til planforslaget

9.1 Områdeutvalg, avgrensning og brukerkonflikter

Lokal høring

Sogn og Fjordane Bonde- og Småbrukarlag mener at områder som er på flere tusen daa må vurderes på nytt, og at konfliktområder i forhold til tradisjonelt jordbruk må trekkes ut. Dette gjelder også støls-, beite- og skogsområder. Det kreves at planen blir avgrenset til typiske myrområder, og at annen mark blir trukket ut. Senterpartiet i Sogn og Fjordane mener at mange av forslagene er til stor ulempe for berørte brukere, og gir vesentlig tap av areal både til hogst og dyrking. Myndighetene må gå i dialog med grunneierne for å finne alternativer til de områdene det er strid om. Partiet går inn for lovendringer som sikrer at økonomiske tap blir erstattet, og påpeker at staten ved oppretting av verneområder må tilføre kommunene ekstraordinære midler for å stimulere til aktivitet. Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane påpeker at det er nødvendig å ha med ulike typer fastmark i verneforslaget dersom ikke selve myrarealet skal miste verdi. For å unngå inngrep i verdifulle myrområder kan det vurderes å opprette landskapsvernområder rundt selve myrarealet. I områder med slåttemyr bør vernemyndighetene arbeide for å opprettholde de gamle kulturmarkstypene. Sogn og Fjordane Skogeigarlag og Sogn og Fjordane Bondelag påpeker at myrene i dag i stor grad er resultat av lokalsamfunnenes aktive bruk av utmarka. Hensynet til framtidig utnytting av skog og beiting må veie tungt ved avgrensning av områdene. De minst konfliktfylte områdene bør prioriteres. Det etterlyses en presisering av at høringsforslaget er en "bruttoliste" og det savnes en helhetlig vurdering av myrvern for hele Vestlandsregionen. Det hevdes at det generelt er innlemmet for mye areal som ikke er myr i planen. Vernebestemmelsene må være fleksible og mest mulig forvaltning må skje på lokalt nivå. Stølsområdene representerer både kulturhistorie, identitet og næringspotensiale, verneplanen må ikke gripe inn i dette. De påpeker at konflikten mellom næring og vern er spesielt stor i Tvinna, Gjesdalsdalen og Øydalen. Sogn og Fjordane sau- og geitalslag avviser planen slik den foreligger. Laget mener planen inneholder mer enn myr og at vernet vil legge uheldige hindringer i veien for støls- og beitebruk. Det beklages at laget ikke har vært representert i referansegruppa for planarbeidet. Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune ser det som viktig å sikre sjeldne og spesielle myrområder i fylket, men mener planforslaget er for omfattende og fører til mange konflikter med landbruk og andre interesser. Det foreslås grensejusteringer/ reduksjoner av planen, hvilket framkommer under de enkelte områdene i kap. 10.

Fylkesmannen har ikke kommentert direkte de enkelte innspillene, men har gjort en vurdering av sentrale tema som tas opp i uttalelsene.

Områdeutvalg og avgrensning

Fylkesmannen bemerker at det har skjedd inngrep i flere verdifulle lokaliteter i planleggingsfasen, og at det generelt virker som kommunene legger relativt liten vekt på å ta hensyn til myrer med registrerte verneverdier i tilfeller med næringskonflikter. Ut i fra disse erfaringene mener fylkesmannen at man bør være varsom med å ta konfliktfylte områder ut av planen dersom verneverdien er høy. Like fullt er det eksempler på at myrreservat ikke framstår som det beste virkemiddelet for å ta vare på de verdifulle kvalitetene. Dette gjelder bl.a. der området er oppstykket av inngrep og bruksmåter som svekker statusen til et naturreservat. Fylkesmannen viser i denne

sammenheng til at det tilrås at Lonene, Stavsømyrane, Gjesdalsdalen, Hornindalslida og Øydalen tas ut av planen.

For øvrige områder i planen er det lagt vekt på å finne en balanse mellom verneverdier og brukerhensyn, og det er foreslått justeringer i avgrensningen for flere områder av hensyn til etablert og ønsket bruk. Fylkesmannen bemerker at det generelt synes å være en tendens på lokalt hold til å overvurdere mulighetene til å finne alternative lokaliteter med lav konfliktgrad som har tilsvarende verneverdi som de foreslåtte områdene.

Flere av høringspartene gir uttrykk for at det er tatt med for mye areal som ikke er myr i planen. Fylkesmannen påpeker at verneplanen primært er rettet mot myrarealer, men at det er naturlig å innlemme områder som er viktige for å sikre hydrologien i myrene. I mange områder ligger dessuten myrene i en mosaikk med fastmark, og det er dermed formålstjenlig å ta med også noen tørrere områder. Intensjonen med verneplanen er å sikre et representativt utvalg av myrområder i fylket, noe som tilsier at størrelse på området bør vektlegges i noen tilfeller. Generelt legger fylkesmannen til grunn at både naturlig tresetting og kulturskapt åpne myrer har verneverdi, og at myrplanen også bør fange opp disse elementene.

Fylkesmannen påpeker at det i lokaliteter i grenseområder til andre fylker er gjort en helhetlig vurdering på tvers av administrative grenser, og viser til at det er utarbeidet to notater med en vurdering av statusen for myrvern i nabofylker.

Landbruk

Fylkesmannen bemerker at flere av høringsinstansene mener det er kurant å dyrke opp mange av myrarealene, uavhengig av verneverdier, hvis de ikke fredes. Fylkesmannen påpeker at dette ikke samsvarer med intensjonene i nydyrkingsforskriften og retningslinjer til denne. Å ta vare på verneverdige naturområder er sterkt vektlagt i nevnte retningslinjer, og for mange av de aktuelle lokalitetene bør det derfor uansett være en restriktiv holdning til nydyrking uavhengig av eventuell formell fredning.

Fortsatt beiting vil generelt være positivt, og fredningsforskriftene hindrer ikke dette. Problematikken rundt rome og alveld gjør imidlertid at beitebruken ut i fra dagens situasjon ikke alltid er like lett å kombinere med vern av myr og vegetasjon, i det kalking av terreng er så ødeleggende for torvmoser at man bør være forsiktig med det innenfor naturreservater. Problemet kan trolig i en viss grad likevel løses ved å føre områdene tilbake til en tidligere tilstand med mindre rome, eks. ved bruk av ulike beitedyr. Av hensyn til beitebruken er det i aktuelle områder åpnet for bl.a. gjerding. I de fleste områdene vil det videre være mulighet til uttak av trevirke på visse vilkår, etter søknad, eller etter samråd med forvaltningsmyndigheten. Det vil også gis adgang til nødvendig motorisert ferdsel i denne forbindelse. Det vil være aktuelt å utarbeide nærmere retningslinjer for uttak av trevirke mm i forvaltnings- eller skjøtselsplaner.

En del myrer er gamle slåttemyrer der det er ønskelig med skjøtsel. Trolig må imidlertid de økonomiske ordningene for kulturlandskapspleie forbedres dersom

eierne skal oppleve at eksempelvis slått av myr skal være en økonomisk fornuftig bruk av arealressurser og egen arbeidskraft. Fylkesmannen peker på at utvikling av skjøtsel og naturformidling basert på verdifull og verna natur i noen tilfeller kan være et alternativ til tradisjonelt landbruk.

Forvaltningsplaner

Fylkesmannen gir uttrykk for at forvaltningsplaner for enkelte områder vil være nødvendig. Samtidig skal en være oppmerksom på at dette er ressurskrevende, og at ambisjonsnivået må tilpasses det som er de faktiske utfordringene i områdene.

Sentral høring

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) støtter forslaget til verneplan for myr i tråd med det mest omfattende alternativet. FRIFO mener det er svært viktig å ta vare på de naturverdiene som finnes i områdene. Norges landbrukshøgskole (inst. for biologi og naturforvaltning) berømmer at verneplanen er under slutføring. Universitetet i Oslo (matematisk-naturvitenskaplig inst.) uttrykker at det er svært positivt at verneplanen nå gjennomføres fordi myr er Norges viktigste naturtype i internasjonal sammenheng. Det går i mot at fem av de opprinnelige områder tas ut av planen. Det menes at argumentene om fragmentering og inngrep ikke er gode nok for å ta dem ut. De går også i mot de mindre grensejusteringene i ti andre områder slik det er foreslått fra Fylkesmannen og DN. Landbruksdepartementet støtter i utgangspunktet utkastet til verneplan. De landbruksmessige konsekvensene nasjonalt og regionalt er etter LDs syn begrenset, men enkelte eiere kan bli sterkt berørt. Planen bør åpne for en viss bruk av områdene, og det vil være positivt at beiting og skjøtsel i områdene opprettholdes. Der det er relevant, bør forskriftene åpne for uttak av ved og annen skjøtsel og eventuell kulturhistorisk bruk av myrene. NTNU (Vitenskapsmuseet/Seksjon for naturhistorie) støtter verneplanen, men etterlyser ytterligere sikring og skjøtsel av myrene i fylket. Det beklages at planarbeidet har tatt lang tid, og at det har skjedd inngrep i noen områder i planperioden. NTNU går i mot at områder tas ut av planen i det dette forringer den regionale bredde og representativitet. Det er positivt at planen inneholder større områder der myr inngår i veksling med fastmark og ferskvann, og planen bør suppleres med flere landskapstyper. Det påpekes generelt at mange av områdene er små, sårbare myrer der vernegrensene ligger nært myrkanten, og at en for slike lokaliteter bør sikre kantene med buffersoner. Forvaltningsplan for enkelte områder må inkludere skjøtsel, eks. Tvinna. De ber naturforvaltningen å gå videre med supplerings av myrvern i fylket. Norges Bondelag og Norges skogeierforbund ber om at innspill fra private grunneiere og grunneier-organisasjoner tas til følge og viser til uttalelser fra Sogn og Fjordane bondelag og Sogn og Fjordane skogeigarlag. Forvaltningsmyndighet må legges til aktuelle kommuner og det må stilles midler til rådighet i denne sammenheng. Norges Naturvernforbund er positiv til at man sikrer et representativt utvalg av myrer i fylket. Det påpekes at mange av områdene trenger skjøtsel, noe som gir en fellesinteresse mellom bruk og vern. NNV forstår argumentasjonen om å ta ut de fem områdene, men henstiller til kommunene å forvalte disse områdene slik at verdiene opprettholdes. NNV mener at de "mindre" grensejusteringene bør vurderes en gang til, fordi kantskog kan være viktig å få med i noen områder. Jølster kommune mener at

utarbeiding av forvaltningsplaner for verneverdige myrområder er et omstendelig arbeid, med mye forberedelser før planen blir en realitet. Kommunen er positiv til å lage forvaltningsplaner dersom en kan regne med at arbeidet blir fulgt opp med eksterne midler.

DN registrerer at flere av instansene i sentral høring er positive til planforslaget. Enkelte er imidlertid kritisk til at noen områder er foreslått tatt ut av planen. DN vil bemerke at de områdene som tas ut på forskjellig vis er preget av inngrep og aktiviteter. Dette medfører at det både arronderings- og forvaltningsmessig er problematisk å etablere naturreservater i områdene. DN legger videre til grunn at myrplanen totalt sett i rimelig grad fanger opp de myrtyper og kvaliteter som disse områdene i utgangspunktet representerer. DN vil imidlertid, i likhet med NTNU, sterkt beklage at det i flere områder er skjedd inngrep mens planarbeidet har pågått. Når det gjelder avgrensningen av de øvrige områdene er det lagt vekt på å finne en best mulig balanse mellom vernehensyn og brukerinteresser.

Som også fylkesmannen påpeker, bør det for enkelte av områdene settes i gang arbeid med forvaltnings- og skjøtselsplaner snarest mulig etter et vernevedtak. Dette gjelder spesielt områder der det er behov for nærmere retningslinjer f.eks. hogst og annen bruk og/eller områder der det er ønskelig å gjennomføre spesielle skjøtselstiltak. DN ser det som positivt at Jølster kommune ønsker å bidra til utarbeiding av forvaltningsplan for Myklebustdalen så fremt det bevilges midler. Det vises for øvrig til fylkesmannens vurderinger.

MD slutter seg til DN's vurderinger til de generelle merknadene til planforslaget.

9.2 Generelle merknader til verneforskriftene

Lokal høring

Sogn og Fjordane Bonde- og Småbrukarlag mener at forslag til forskrifter ikke virker urimelige, dersom det virkelig gis adgang til restaurering og vedlikehold av stølshus og andre bygninger, vegbygging, beitebruk og ved- og tømmerhogst. Norges Jeger – og fiskeforbund, Sogn og Fjordane mener at verneframlegget hindrer enkelt friluftsliv med bålrensning og teltliv. Fredning av vegetasjonen medregnet døde trær og busker, må oppfattes som forbud mot å bruke brensel fra stedet. Forbudet mot ulike arrangement virker dårlig spesifisert. Bruk av enkle vandretelt bør være tillatt og unntatt søknadsplikt. Forskriften må ikke være til hinder for allemannsretten. DN's adgang til å regulere ferdsel bør strykes, og det bør gjøres en presisering av at bålrensning er forbudt såfremt vegetasjonen tar skade og at eventuelle etablerte bålrensninger skal brukes. Sogn og Fjordane Sau og geitlagslag og flere lokale instanser mener det er uakseptabelt at DN kan gå inn å regulere beite i reservatene, og mener at dette punktet må ut av forskriftene. Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune mener at overflatebruk som beiting, ferdsel, uttak av naturlig skogsvirke o.a. må kunne fortsette, og sikres i forskriften for hvert område. Det foreslås at motorferdsel i forbindelse med jakt og tilsyn, rydding av stier m.m. og bruk av områdene til større arrangementer unntas søknadsplikt. Fylkeskommunen påpeker videre at forskriftene

må tilpasses slik at etablerte turløyper/skiløyper i viktige friluftslivsområder kan videreføres. Forskriftene må gi anledning til vitenskaplige undersøkelser ved påvisning av automatisk freda kulturminne, samt skjøtsel av eventuelle kulturminner.

Fylkesmannen har følgende merknader til innspill til fredningsforskriftene:

Friluftsliv/ferdsel og bålbrenning

Fylkesmannen påpeker at det enkle og ”spørlose” friluftslivet i utgangspunktet ikke er i strid med fredningsbestemmelsene. Fylkesmannen er likevel skeptisk til generelt å nedfelle formuleringer som ”ikke til hinder for tradisjonelt friluftsliv”. Hva det enkelte område tåler av bruk, varierer en god del avhengig av områdets beskaffenhet, og det kan derfor være behov for å ha noe differensierte bestemmelser hva angår ulike typer ferdsel m.m.

Fylkesmannen påpeker at definisjonen av ”større arrangementer” kan være vanskelig, og det er viktig å trekke på erfaringer fra andre områder. Nærmere retningslinjer bør nedfelles i forvaltningsplaner. For å unngå unødige restriksjoner på friluftsliv og turisme, tilrår fylkesmannen at forbudet mot bruk av hest, kjerre, riding og terrengsykling utenom eksisterende veger blir fjernet i områder som antas å tåle en del ferdsel og slitasje, eventuelt at dette ikke er aktuelle aktiviteter i området. Dette gjelder Movatna, Tvinna, Prestestøylen, Yngsdalen, Lona og Dekkjene. Hvis et område utsettes for slitasje som går ut over verneformålet i et område, kan uheldige former for ferdsel siden reguleres gjennom DN's hjemlede mulighet til slik regulering. Dette må i så fall skje gjennom en forskriftsendring. Preparering av skiløyper er bare aktuelt i noen få områder, og det er i de aktuelle forskriftene gitt åpning for dette etter søknad.

Fylkesmannen påpeker at det kan være behov for å presisere at dersom det åpnes for å brenne bål i et område, bør det også være lov å ta tørt virke fra stedet til denne bruk. Standard-forskriftene kan her gi tolkningstvil. Fylkesmannen tilrår derfor at slik presisering gjøres i forskriftene for Sorebømyrane, Prestestøylen, Tvinna, Storemyra, Eldedalen, Myklebustdalen, Svarteliåsmyra, Movatna, Yngsdalen og Dekkjene.

Beiting

Når det gjelder beiting, bemerker fylkesmannen at punktet som gir DN adgang til å regulere beitetrykket virker provoserende på mange parter. På den bakgrunn foreslår fylkesmannen at en heller bruker formuleringen ”beiting som ikkje er i strid med verneformålet”. Det vil da være opp til forvaltningsmyndigheten å definere hva dette innebærer, og dette kan revurderes dersom erfaringene tilsier dette. Begrepet ”tradisjonell” foran beiting strykes. En videreføring av beiting vil være positivt i naturreservatene, og som et ledd i å legge forholdene til rette for slik virksomhet, foreslår fylkesmannen at det i aktuelle områder kan gis dispensasjon til gjerding.

Kulturminner

Fylkesmannen presiserer at det i områder der dette er aktuelt, kan gis tillatelse til vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Motorferdsel i forbindelse med rovviltsporing

Som følge av innspill fra Stryn kommune til området Tjønnane, har fylkesmannen foreslått at det tas inn et punkt i forskriften i aktuelle områder om at det kan gis tillatelse til motorisert ferdsel som ledd i rovviltarbeid. Fylkesmannen foreslår dette ut fra en ikke finner det rimelig å tolke sporing av rovvilt inn under ”skjøtsels- og forvaltningsærend” som det generelt er gitt åpning for i områdene, fordi sporing av rovvilt er knyttet til forvaltning av nasjonale rovviltbestander og ikke knyttet til forvaltningen av det enkelte verneområde. Formuleringen foreslås tatt inn i forskriftene for områdene; Tjønnane, Tvinna, Prestestøylen, Sætremyrane, Sørbømyrane, Storemyra, Eldedalen og Yngsdalen.

Sentral høring

Norges Orienteringsforbund protesterer mot den generelle formuleringen om forbud mot idrettsarrangement og o-løp i områdene. Det vises til at en rekke organisasjoner har vedtatt en avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighetshavere. Disse retningslinjene bør også gjelde i naturreservater. Det vises til at det i de fleste områdene i planen er laget o-kart som vil få begrenset verdi hvis det ikke blir tillatt å bruke dem til o-løp. Et av områdene ligger ved ett av de mest populære friluftslivsområdene i Sunnfjord. Det vises til at de fleste o-løp er små arrangementer og at allemannsretten også gjelder o-løp. I den grad det skal arrangeres store løp, skal det skje i samsvar med refererte retningslinjer. FRIFO er fornøyd med at forskriftene ikke legger unødvendige hindringer for det enkle og naturvennlige friluftslivet, og påpeker at bruk av områdene f.eks. i undervisningssammenheng vil være positivt. FRIFO mener det er viktig å begrense motorferdselen til et minimum. Norges Bondelag og Norges skogeierforbund er kritisk til at DN går i mot flere av de endringer fylkesmannen foreslår i noen områder. Dersom det ikke tas hensyn til fylkesmannens anbefaling, bør områdene tas ut av planen, og det bør vurderes andre verneformer enn naturreservat. Norges Naturvernforbund støtter DN sine innstramminger av fylkesmannens forslag til forskrifter. NNV slutter seg spesielt til at det må være hjemmel til å regulere skadelig beiting, at planting ikke tillates, at vedlikehold av veger er søknadspiktig, og at nybygg og kalking ikke tillates i et reservat. Det bes videre om en vurdering av om det bør åpnes for bålbrekking i noen områder, og om hogst i tråd med skjøtselsplaner bør tillates. Fiskeridirektoratet ber om at det i sjønære områder gis åpning for fiske, herunder oppankring samt ferdsel på land i forbindelse med bruk av landfester, samt at det etter søknad kan gis tillatelse til oppankring av oppdrettsanlegg og nødvendig ferdsel på land i denne forbindelse.

DN vil bemerke at bruk av områdene til beite normalt vil kunne fortsette som før, og det er lite som tilsier at situasjonen i de aktuelle områdene medfører behov for regulering. Det er imidlertid ønskelig med en bestemmelse som kan gjøre det mulig å regulere ny eller endret beitebruk som skader eller ødelegger verneverdiene, og DN vil derfor tilrå at følgende formulering tas inn i fredningsforskriftene; ”.....Direktoratet for naturforvaltning kan av omsyn til verneføremålet ved forskrift regulere beitetrykket i heile eller delar av naturreservatet”. DN støtter for øvrig fylkesmannens tilråding mht.

mulighetene for oppsetting av gjerde i områder der det er behov for dette i forbindelse med beiting.

DN har foreslått at formuleringen om motorferdsel strykes da bestemmelsen vurderes som unødvendig. Rovviltsporing inngår i Statens naturoppsyns (SNO) oppsynsoppgaver, og kjøring i denne forbindelse er dermed dekket av oppsynets generelle adgang til motorferdsel. Det vises i denne sammenheng bl.a. til brev fra SNO av 03.04.2002 til landets fylkesmenn med flere.

Når det gjelder innspill fra Fiskeridirektoratet vil DN bemerke at fredningsforskriften ikke omfatter sjøarealer og dermed ikke regulerer fiske i sjøen. Det er heller ingen regulering av generell ferdsel til fots. Det er derfor overflødig å ha med presiseringer av dette i forskriften. Fylkesmannen foreslo etter lokal høring en tilføyelse i ett område for etablering av landfeste for anlegg i sjø (Movatna). Før sentral høring foreslo DN tilsvarende formulering i de to øvrige områdene som grenser til sjø (Grima og Dekkjene). Anlegg i sjø omfatter eventuelle oppdrettsanlegg, fiskeredskaper o.l. Før sentral høring er det også åpnet for vedlikehold og gitt dispensasjonsadgang for etablering av anlegg i regi av Kystverket i de tre områdene.

Det vises for øvrig til fylkesmannens vurderinger. Forhold som bare berører enkeltområder er drøftet i kap.10.

MD slutter seg til DN's vurderinger av de generelle merknadene til verneforskriftene.

10. Merknader til de enkelte lokalitetene

1. Sætremyrane i Hornindal kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune påpeker at området må avgrenses i samråd med grunneierne og kommunen. Hornindal kommune er primært i mot vern i kommunen. Kommunen har innspill til verneforskriften om at snøscooterkjøring og bruk av tråkkemaskiner må være tillatt, og at det må gis åpning for idrettsarrangementer, sykling og ridning. Videre foreslår kommunen at de spesifiserte dispensasjonshjemlene i fredningsforskriften byttes ut med at forvaltningsmyndigheten gis en generell adgang til å dispensere fra bestemmelsene når "særlige grunner" tilsier det. Kommunen mener at det bør framgå at det "skal" utarbeides forvaltningsplan for området. Grunneiere ber om å kunne drive planting og hogst av produktiv skog. To grunneiere beklager at innspill tidlig i planarbeidet ikke er fulgt opp. De påpeker at deler av området er egnet som deponiplass og ber om at noen områder med furuskog tas ut, da dette ikke anses å ha noen betydning for verneverdiene i myrreservatet. De framhever at kulturminner etter torvtaking må kunne ivaretas i framtida.

Fylkesmannen anbefaler på bakgrunn av innspillene at det etter søknad kan gis tillatelse til planting av furu på nærmere avgrensa felt. Når det gjelder idrettsarrangementer framhever fylkesmannen at dette kan fanges opp av "større arrangementer", men mener det likevel er klargjørende å ha det med i forskriften.

Maskinell preparering av løyper, sykling og riding er aktivitet som lett setter spor i bæresvake områder, og det anbefales derfor at forbudet mot disse aktivitetene opprettholdes. Fylkesmannen understreker at det erfaringsmessig ikke er hensiktsmessig å bytte ut de spesifiserte dispensasjonshjemlene i verneforskriften med en generell formulering om "særlige grunner" slik kommunen ønsker. Dette vil bl.a. medføre en veldig uforutsigbar forvaltning.

Fylkesmannen støtter ellers kommunen i synet på at det bør utarbeides en forvaltningsplan snarest mulig etter et eventuelt vern, og stiller spørsmålsteget ved om det kan være grunnlag for å bytte ut "kan utarbeides" med "skal utarbeides" som standardformulering i nye fredningsforskrifter. Fylkesmannen argumenterer for øvrig mot å ta ut områder med furu av planen, fordi dette vil svekke verneverdien i det både arealomfang og spennvidden i myrtyper er vesentlig for verneverdien i området. Det anbefales imidlertid at det gis åpning for planting av furu i et avgrenset område.

DN støtter synspunkter om at det bør utarbeides en forvaltningsplan for området snarest mulig etter et eventuelt vernevedtak, bl.a. for å gi nærmere retningslinjer for skogskjøtsel. På grunn av årlige budsjettavklaringer om ressurstilgangen til forvaltningsoppgaver, vil det imidlertid ikke være riktig å pålegge forvaltningsmyndigheten å utarbeide forvaltningsplaner gjennom å bruke formuleringen "skal utarbeides" for alle områder. Behovet for forvaltningsplaner vil også variere mye fra område til område avhengig av omfanget av brukerinteresser, behov for kjøtsel osv. Bestemmelsen om planting foreslås strøket da dette er en lite ønskelig aktivitet i et naturreservat. DN støtter for øvrig fylkesmannens vurderinger og anbefalinger, og anbefaler Sætremyrane etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD viser til at det går en kraftledning gjennom reservatet. Forskriften er endret i samsvar med tidligere overenskomst med OED om drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. MD slutter seg for øvrig til DN's anbefaling og tilrår at Sætremyrane naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

2. Prestestøylene i Stryn kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune mener at området må tas ut av planen. Stryn kommune går primært i mot vern av de tre aktuelle områdene i kommunen. Subsidiært blir det sagt at riding må være lov i Prestestøylene. Kommunen reagerer i likhet med grunneierne på at fylkesmannen har synspunkter på nydyrking i et tilgrensende seterområde. Grunneierne, Vikane Bondelag, Innvik Bygdeutvikling og Innvik grunneigarlag viser til at dalen i flere hundre år har vært beiteområde for storfe og småfe, og reagerer på at fylkesmannen fraråder oppdyrking i et seterområde som ble tatt ut av det foreslåtte verneområdet før den lokale høringen.

Fylkesmannen viser til grunneiernes innspill om oppdyrking i seterområde, og presiserer at dette gjelder en del av myra som er holdt utenfor vernegrensene. Like fullt er området en del av et sammenhengende myrkompleks, og det bør generelt tas hensyn til naturverdiene også der. Ut fra en vurdering av områdets tåleevne og karakter

tilrår fylkesmannen at forbudet mot riding strykes. Det presiseres at større, organiserte rideturer vil kunne kontrolleres gjennom restriksjonene på ”større arrangement”.

DN vil bemerke at seterområdet som høringspartene omtaler er en del av myra som ligger nær stølsvollen og som fylkesmannen har holdt utenfor verneforslaget for å dempe konflikten og skape litt rom mellom stølen og reservatet. DN støtter fylkesmannens vurderinger, og anbefaler Prestestøylen etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Prestestøylen naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

3. Tjønnane i Stryn kommune

Grunneierne mener det er unødvendig å verne et område som har ligget urørt i alle år, og trolig også vil gjøre det framover. De frykter at hvis det først blir vern i området, så vil det være enkelt å senere utvide verneområdet og/eller endre regler. Stryn kommune går primært i mot vern av de tre aktuelle områdene i kommunen. Subsidiært blir det for Tjønnane framhevet at det må være lov til å bruke hest til ulike formål, samt å bruke snøscooter i forbindelse med rovviltsporing.

Fylkesmannen framhever at dette er et av de mest urørte områdene i verneplanen, relativt lite preget av beitedyr, og at deler av området kan være sårbart for slitasje. Dette er forhold som taler for at det bør være kontroll med riding. Fylkesmannen peker på den annen side på at forskriftens hjemling av kontroll med større arrangementer (inkludert rideturer) gir en tilstrekkelig regulering av rideaktivitet. Videre drøftes snøscooterkjøring i forbindelse med rovviltsporing. Fylkesmannen finner det ikke rimelig å tolke slik virksomhet inn i vanlig ”skjøtsels- og oppsynsvirksomhet”, som det er en generell adgang til å gjennomføre i naturreservater. Det anbefales dermed at det tas inn en egen bestemmelse om dette i fredningsforskriften.

DN viser til kap. 9.2 om kjøring i forbindelse med rovviltsporing. DN viser til at større arrangementer er søknadspliktig i reservatet og tror dette vil være en tilstrekkelig regulering av rideaktivitet. Hvis riding utvikler seg til å bli et problem i området, gir forskriften DN adgang til eventuell senere regulering av ferdsel i hele eller deler av reservatet. DN anbefaler at Tjønnane etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Tjønnane naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

4. Tvinna i Stryn kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune krever at delområde A, B og C tas ut. Historisk bruk av Heidavatn må holde fram. Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane mener at hele det foreslåtte arealet må med. Delområde A er viktig som en buffersone for å hindre inngrep som vil påvirke de mest verdifulle områdene, delområde B omfatter det største og mest velutvikla slåttemyrarealet, og delområde C

har områder med rikmyr som det er viktig å ta vare på. Stryn kommune går primært i mot vern av de tre områdene i kommunen. Subsidiært er det for Tvinna framsatt endringsforslag – i prioritert rekkefølge: Heidavatn må kunne nyttes til vanning og gylling, område B tas ut, område C tas ut, det må gis hjemmel til gjenoppsetting av Tvinnereimstølen, det skal utarbeides skjøtselsplan og det må bevilges midler til dette, bestemmelsen om beiterregulering tas ut, og bruk av hest må tillates. Rand og Tvinnareim grunneigarlag mener at grunneierne har fått lite igjen for å vise kompromissvilje i en tidlig fase. Det påpekes at delområde B har den jorda som egner seg best til dyrking eller kulturbeite på to av de berørte brukene, delområde C består av mye fastmark og omfatter også et stølsområde, delområde A er verdifull som skogsmark. Det pekes videre på at Heidavatnet svært lenge har vært en viktig vannkilde for gardsbrukene, i dag spesielt til gylling. Grunneierne kan derfor ikke akseptere restriksjoner på bruken, og ber om at fortsatt bruk tas inn i forskriften. Grunneierlaget har også innspill om nødvendig vedlikhold av Truskegrova (vannkanal). Nordsida Bondelag og Stryn skogeigarlag støtter grunneierlaget og krever at delområdene A, B og C tas ut av planen. De påpeker det klanderverdige i at grunneierne har prøvd å komme fram til en minnelig løsning i området, og bare blitt møtt med utvidelser. Lagene ser med uro på at et lite og sårbart utkantsamfunn står i fare for å miste større deler av potensiale for utvikling av landbruksnæringa.

Fylkesmannen påpeker at Tvinna har vært et av de mest diskuterte og konfliktfylte områdene i planen. Området har nasjonal eller internasjonal verneverdi. På grunn av de høye verneverdiene har en ekstern konsulent hatt oppdrag med å vurdere avgrensning opp mot verneverdier. Fylkesmannens forslag til avgrensning er i tråd med anbefalinger i fagrapport, og det anses som vanskelig å anbefale ytterligere grensejusteringer uten at dette går ut over verneverdiene i området, totalt sett. Det pekes på at delområde B har stor verdi knyttet til forekomsten av gamle slåttemyrer og kulturelementer i tilknytning til dette. Fylkesmannen drøfter behovet og betydningen av skjøtsel, og påpeker at vernekvaliteten trolig vil reduseres hvis området ikke blir skjøttet. Delområde C har delvis en del rikmyr og vannsig, og er delvis fastmark som går i en stripe opp mot stølsområdet. For å lette en eventuell utvikling av stølsområdet, foreslår fylkesmannen at et område rundt Tvinnereimstølen tas ut av planen, og at det etter søknad kan gis tillatelse til motorisert transport til stølen. Det pekes videre på at forslag til avgrensning av område A er et kompromiss mellom hensynet til brukerinteresser og hensynet til sikring av hydrologien i myrene.

Fylkesmannen slår videre fast at utnytting av Heidavatnet er svært viktig for grunneierne, og ber DN vurdere hvorvidt utnyttingen, som innebærer en kortvarig mindre nedtapping, kan være til skade for hydrologien i myrene. Hvis dette ikke er noe problem, anbefaler fylkesmannen at det etter søknad kan gis tillatelse til ”uttak av vatn frå Heidavatn, i eit omfang som ikkje fører til kvalitative miljøendringar”. Fylkesmannen påpeker at dersom uttak av Heidavatnet kan bli problematisk for myrområdet, bør det vurderes alternativ vannforsyning direkte fra Tvinna.

Fylkesmannen anbefaler at det gis åpning for opprensing av inntaket til Truskegrova (en vannkanal) og at forbudet mot riding tas ut. Fylkesmannen slutter seg for øvrig til

kravet fra kommunen om at det må utarbeides en forvaltnings- og skjøtselsplan for området, og at det må bevilges nødvendige midler til dette.

Norges Bondelag og Norges skogeierforbund ber primært om at berørte grunneieres synspunkter legges til grunn for avgrensningen. Alternativt ber de om at det etableres en bruks-, forvaltnings- og skjøtselsavtale mellom myndighetene og berørte grunneiere. En slik avtale må følges opp med midler slik at det blir økonomisk lønnsomt å ta vare på de natur- og kulturverdier samfunnet ønsker å sikre, ut over ordinær drift. DN bes følge opp dette og behovet for økonomiske ressurser i sin anbefaling til MD. Stryn kommune opprettholder tidligere uttalelse.

DN vil bemerke at området er et av områdene med høyest verneverdi i planen. Området omfatter mesteparten av de utnyttbare utmarksarealene til gardsbrukene på Tvinnereim, hvilket innebærer at det også er store brukerinteresser i området. Som fylkesmannen bemerker har det derfor vært gjennomført en særlig runde med botaniske registreringer og vurderinger av området. Grunneierne aksepterer vern av vesentlige deler av det foreslåtte området, men går i mot vern av delområdene A, B og C. Av disse områdene er område B pekt ut som det mest verdifulle sett fra et brukersynspunkt, noe også kommunen har gitt uttrykk for. Dette området har også særlig botanisk og landskapsmessig verdi, spesielt som følge av tidligere slått. Av de faglige utredningene går fram det at man finner slåttemyrer med samme botaniske forekomster også i andre deler av det foreslåtte reservatet, men at område B er i en særklasse med hensyn til bla størrelse og åpenhet.

Mot en bakgrunn av at andre deler av området fanger opp noe av de samme kvalitetene, samt en vektlegging av de store brukerinteressene i dette delområdet, vil DN anbefale at område B tas ut av planen. Sørgrensen for reservatet følger da Langeskårelva i dette området.

Det anbefales også en grensejustering av delområde C, slik at hele "fastmarksryggen" inn mot stølsområdet, samt stølsområdet holdes utenfor reservatet. DN støtter ut over dette fylkesmannens anbefaling til avgrensning av området.

Når det gjelder uttak av vann fra Heidavatn, legger DN til grunn at vannet har vært brukt i svært mange år uten at det er påvist negative konsekvenser for myrene i området. Det er videre lite trolig at bruken vil øke i årene framover, og DN støtter dermed at bruken hjemles i fredningsforskriften. DN støtter imidlertid fylkesmannens anbefaling av at dette gjøres søknadspliktig, slik at forvaltningsmyndigheten sikres en dialog med grunneierne om bruken. Skulle vannuttaket fra vatnet senere vise seg å medføre negativ påvirkning av myrområdet, vil DN i likhet med fylkesmannen, tilrå at det vurderes alternativt uttak fra Tvinna. Det vil være aktuelt med flerårige tillatelser. Bestemmelsen om adgang til ordinær bruk, men ikke bygging på fradelte hyttetomter tas ut, da bestemmelsen anses som unødvendig. Byggeforbud dekkes generelt av forskriftens § 3 pkt. 3. Bestemmelsen om kjøring til Tvinnereimstølen tas ut pga. grensejusteringer. DN støtter for øvrig fylkesmannens anbefaling til forskriftendringer.

DN anbefaler Tvinna etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Tvinna naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

5. Kloppemyrane i Gloppen kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune ber om at området tas ut. Gloppen kommune går i mot at områder i kommunen blir fredet. Bli områdene likevel fredet må de løses inn til full erstatning. Kommunen påpeker at Kloppemyrane er berørt av både inngrep og forurensing og det hevdes at verneverdien må være svært usikker. Videre betoner kommunen at konflikten med landbruksinteresser er stor. To grunneiere mener at naturverdiene i området er redusert som følge av sig fra kommunal søppelplass. En av grunneierne er fra før sterkt berørt av annet vern, og forslaget berører den best tilgjengelig skogsmarka bruket har igjen. Primært må derfor området tas ut av planen, subsidiært må skogen på fastmark kunne nyttes. Grunneierne påpeker at det må være anledning til vedlikehold av kommunal vannledning i kanten av området. Gloppen skogeigarlag går i mot fredning og mener myr i området må være tilstrekkelig ivaretatt gjennom andre verneplaner. Området er sterkt påvirket av veier, grøfter og fyllinger, og interessant i skogbrukssammenheng.

Fylkesmannen bemerker at området ble midlertidig fredet 14.02.2002 som følge av hogstplaner. Det påpekes at det i forbindelse med vedtaket ble presisert at dette ikke skulle være utslagsgivende for eventuelt permanent fredning i området. Fylkesmannen trekker også fram at det har skjedd en del inngrep og påvirkning i området de siste årene, hvilket er svært uheldig. Ekstra uheldig er det at inngrepene har skjedd uten noen form for planbehandling. Områdets verneverdi er gjennom inngrepene en del redusert, men fylkesmannen understreker at utbygging og fragmentering av andre myrområder i regionen, spesielt i lavlandet, gjør at den relative verdien av Kloppemyrane som naturdokument likevel er uendret. Fylkesmannen drøfter hva som kan være en fornuftig avgrensning av området, sett i forhold til verdier og intensjoner med vernet, inngrep og skogbruk. Det anbefales en grensejustering sør og øst i området for å trekke grensa lenger fra veg og fylling. Det anbefales videre at det etter søknad kan gis tillatelse til graving ved vedlikehold av vannledning og etablering av nødvendig anlegg ved rensing av sig fra gammel fyllplass.

DN vil bemerke at det er uheldig at myrområdet har vært utsatt for negativ påvirkning og inngrep i planperioden. DN deler imidlertid fylkesmannens oppfatning av områdets relative betydning som naturdokument i denne regionen, og vil tilrår at området fredes som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter. Det skal bemerkes at grensa i øst er trukket i kanten av, og delvis litt inn på fylling. Det kan i dette området være behov for å vurdere eventuelle tiltak (f.eks. fjerning av noe fyllmasse) for å hindre avrenning til myrområdet.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Kloppemyrane naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

6. Storemyra i Bremanger kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune mener at området bør omfatte mindre skog. Bremanger kommune går i mot vern av området. Det bemerkes at fredningen betyr lite for skogbruk i kommunen totalt sett, men at det betyr en god del for de berørte grunneierne. Konflikten er generelt høy i forhold til landbruksinteresser, fordi brukene er avhengig av produktiv skog og potensiale for dyrkingsareal. Kommunen mener det må kunne finnes alternative lokaliteter, f.eks. lenger vest på fastlandsdelen av Bremanger. Førde grunneigarlag og grunneigarane på Sigdestad går i mot en hver form for vern, og peker på det behovet de har for reserver for jord- og skogdyrking. Forslaget er dermed svært konfliktfyllt. Grunneierne peker videre på at området er gjennomskåret av kraftlinje, og mener det må finnes alternative myrområder. Det legges vekt på at vern er svært uheldig sett på bakgrunn av at grunneierne har vært utsatt for en rekke rettighetsinnskrenkinger fra det offentlige, bl.a. som følge av kraftutbygging. En grunneier protesterer mot planprosessen og vil klage saksbehandlingen inn for Sivilombudsmannen.

Fylkesmannen påpeker at verdien av området særlig er koplet til størrelse og forekomstene av ulike myrtyper. Det har ikke vært gjennomført registreringer i andre områder som er foreslått som alternativer, fordi disse ikke faglig sett anses som reelle alternativer. Når det gjelder kraftlinjen som går gjennom området, gir fylkesmannen uttrykk for at dette er et lite ønskelig inngrep i et reservat, men påpeker at dette likevel ikke påvirker hydrologi eller vegetasjonstypene i området.

Fylkesmannen understreker at det som opprinnelig var registrert som verneverdig omfattet et atskillig større område, men som har blitt oppstykket av en skogsveg. Dette gjelder den nordlige delen av området, der grensa er trukket tilbake både på grunn av selve skogsvegen og for å unngå konflikt med skog som ligger i kort avstand til den. For å ytterligere imøtekomme skogbruksinteresser tilrår fylkesmannen at det etter søknad kan gis tillatelse til hogst i henhold til skjøtselsplan. Slik plan bør utarbeides snarest mulig etter endelig vedtak.

Bremanger kommune (uttalelse i forbindelse med sentral høring) viser til og opprettholder synspunkter gitt i lokal høring og andre sammenhenger. Kommunen viser til at forslaget om vern har utløst store konflikter og at verken avgrensning eller foreslått restriksjonsnivå har bidratt til å dempe dette. Kommunen mener at grensa for vern generelt er nådd i kommunen.

DN vil i likhet med fylkesmannen bemerke at områdets verdi ligger i at det er et sammenhengende, større område med et stort spekter av myrtyper og variert vegetasjon. Det knytter seg både skogbruks- og nydyrkingsinteresser til området, men DN viser til at det før lokal høring ble gjort grensejusteringer av hensyn til mulighetene for å kunne drive skogen i nærheten av skogsveg. Videre har fylkesmannen anbefalt at det kan åpnes for hogst i henhold til skjøtselsplan. DN støtter fylkesmannens tilråding og anbefaler Storemyra etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD viser til at kraftlinjene som omtales i området, ifølge N50-kart ligger utenfor grensene for naturreservatet. MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Storemyra naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

7. Eldedalen i Bremanger kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune påpeker at forskriften må utformes slik at uttak av skogsvirke ikke blir hindret. Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane peker på at området har mange naturkvaliteter, bl.a. meanderende elv og velutviklet mangfold av myrtyper, og mener at reservatet også burde omfattet deler av gammel lauvskog. NNV er kritisk til at fylkesmannen har tillatt bygging av landbruksveg som deler området, og medfører at lauvskog hogges og gran plantes. Bremanger kommune kan tilrå verneforslaget for området under vilkår om at det reduseres vesentlig i flere delområder av hensyn til bl.a. å ta ut produktiv skog, ny vegbygging og for å trekke grensa lenger unna eksisterende veg. Videre må det avklares vilkår for hogst og transport i denne forbindelse. Grunneierne går i mot forslaget. Det påpekes bl.a. at planen stenger for bruk av omkringliggende skog. De ønsker å fortsette vinterkjøring over myra i forbindelse med hogst. Det påpekes at forslaget setter stopp for vegbygging inn til de innerste delene av dalen. Et eventuelt reservat må avgrenses til myra ved Otrevatnet og under tvil et mindre område ved Eldesetra. Videre må elvestrengen og ei hytte tas ut og grensa holdes unna vegen. Som et minimum framholder grunneierne en del forhold av mer detaljert karakter som det må tas hensyn til. Forskriftene må åpne for motorferdsel, også i forbindelse med storviltjakt.

Fylkesmannen understreker at området, til tross for vegbygging, fortsatt har vesentlige vernekvaliteter. For å ta vare på disse verdiene tilrår fylkesmannen at området fredes med en avgrensning som er tilpasset vegene. Godkjenning av veg gjennom området var i seg selv et kompromiss mellom nærings- og verneinteresser. Godkjenning av vegen innebar i praksis aksept for at en delte verneområdet, og også at ytre deler av dalen ble åpnet for mer intensiv bruk. Det tilrås derfor ikke å dele opp området mer slik kommunen og grunneierne krever, slik at man får sikret gjenværende, indre deler på en helhetlig måte. Det tilrås imidlertid noen justeringer av grensa for å trekke grensen utenom "vegsonen" (som ble bredere enn planlagt), samt at ei hytte og hustuffer ved Eldesetra holdes utenfor naturreservatet. Videre vises det til planer om vegframføring til Otrevatnet, og det anbefales enten at grensen justeres for å lette elvepasseringen med bro, eventuelt at det gis åpning for slikt tiltak i forskriften.

Når det gjelder fredningsforskriften påpeker fylkesmannen at det er hjemlet dispensasjonsadgang for hogst av produktiv skog og nødvendig transport i denne forbindelse. Det samme gjelder motorferdsel ved jakt. Det tilrås nytt punkt som åpner for vedlikehold av vegeggrøfter.

Norges Naturvernforbund går i mot grensejustering i Eldedalen. Bremanger kommune (sentral høring) går i mot vern av området. Verneforslaget har utløst store konflikter, og de mener grensa for vern er nådd i kommunen.

DN vil bemerke at planene om kryssing av elva i forbindelse med vegframføring til nordre del av Otrevatnet har endret seg, slik at kryssingen nå planlegges på annet sted i elva enn tidligere. DN tilrår at det åpnes for å gi adgang til brobygging (eller annen form for elvekryssing) i dette området i forskriften. Videre tilrås at vedlikehold av veger anbefales flyttes til tiltak som er søknadspliktig, da det anses som viktig at forvaltningsmyndigheten har kontroll med denne type virksomhet.

Det vises for øvrig til fylkesmannens merknader, og DN anbefaler Eldedalen etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD viser til at det går en kraftledning gjennom reservatet. Forskriften er endret i samsvar med tidligere overenskomst med OED om drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. MD slutter seg for øvrig til DN's anbefaling og tilrår at Eldedalen naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

8. Sandvikseidet i Selje kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune mener at avgrensing av området må skje i samråd med kommunene og grunneierne. En grunneier mener at myra blir rasert dersom en planlagt, ny kraftlinje blir bygd i området, men har ingen merknader til verneforslaget ut fra at tradisjonell bruk av området kan videreføres. En annen grunneier påpeker at en del av området er godt egnet til oppdyrking. Selje kommune påpeker at det er planlagt kraftlinje i området i samband med vindkraftutbygging, og mener at reservatgrensene bør justeres hvis dette blir realisert.

Fylkesmannen påpeker at vindkraftprosjektet ikke fikk konsesjon, og at problemstillingen i forhold til kraftlinje dermed faller bort. Det påpekes at dyrkingsinteressene i området ikke synes store, og at området framstår som lite konfliktfylt å verne. Fylkesmannen drøfter verneverdiene og konkluderer med at området supplerer andre områder i verneplanen på en god måte. Området er utpekt som et verdifullt kulturlandskap, mye som følge av preg av tidligere torvskjæring. Fylkesmannen stiller spørsmål ved om dette styrker eller svekker grunnlaget for vern som naturreservat.

DN vil bemerke at formålet med vern i området er å ta vare på et kystnært myrlandskap med et spekter av myrtyper, der også kystlynghei inngår. Som fylkesmannen påpeker, er deler av området tidligere mye brukt til torvskjæring, noe som i disse områdene har medført endret overflaterelieff og drenering, som bl.a. kan ses ved at frodig trevegetasjon etablerer seg på veldrenerte torvbenker som står igjen mellom uttaksgropene. Området er klassifisert til å ha lokal verneverdi i forbindelse med registrering av de verdifulle kulturlandskapene i kommunen (1992). Naturreservat som verneform skal primært brukes på områder som har urørt, eller tilnærmet urørt natur eller som utgjør en spesiell naturtype. Naturreservater kan imidlertid også opprettes i naturområder som har særlig vitenskaplig eller pedagogisk betydning. Etter DN's oppfatning har området stor verdi som følge av naturlige myrtyper, og kompletterer øvrige foreslåtte kystnære områder i planen med bedre utvikling av "bløte" vegetasjonstyper. Området har også kulturhistorisk verdi knyttet til lynghei og

torvtaking. Det skal for øvrig bemerkes at et planlagt vindkraftprosjekt i området ikke fikk konsesjon, og at det er dermed ikke er grunnlag for å vurdere noen grensejustering for ny kraftlinje gjennom området. Inntegnet yttergrense ligger dermed til grunn for DN's anbefaling. DN anbefaler Sandvikseidet etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Sandvikseidet naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

9. Dekkjene i Selje kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune mener at avgrensning av området må skje i samråd med kommunene og grunneierne. Selje kommune påpeker at det foreslåtte området er stort, med potensiale for reiselivsutvikling. For å møte en slik utvikling bør det åpnes for at det kan legges ut ferdselsveger der det er tillatt med organisert ferdsel, riding osv. Kommunen bemerker at området også er til vurdering i forbindelse med vindkraft, og framholder at grunneierne må få kompensert eventuell manglende inntjening i denne forbindelse som følge av fredningen. Årvik grunneigarlag ser det som uforståelig at rettene til grunneierne blir fratatt dem på så stort område, og ber om at området vurderes på nytt. Grunneiere mener at området blir best ivaretatt av at bøndene driver landskapspleie. En grunneier mener det er positivt at området blir tatt vare på, men mener det er behov for mer intensiv beiting av sau og geit. Han har forslag til grensejusteringer og innspill til annet navn; Vètedalen. Ervik Jakt og Fiskelag mener at verneplanen ikke tar hensyn til jordbruket, og legger bånd på utmarksutnytting, bl.a. i forbindelse med turisme. Laget mener det er et paradoks at området skal vernes mot dem som har holdt det i hevd.

Fylkesmannen bemerker at det generelt er positivt at utmarksbeiting fortsetter i området og presiserer at hensikten med vernet ikke er å stenge grunneierne ute, men å skjerme området mot uheldige inngrep. Fylkesmannen poengterer videre at det ligger en utfordring i å skape positive ringvirkninger av verneområdet. Området ligger høyt, godt unna bosettinger og innmark, og avgrensningen er etter fylkesmannens vurdering tjenlig i forhold til å ta vare på myr- og terrengformer, og de særmerkte kystklippene. DN bes vurdere om det bør tas inn formuleringer i forskriften for å gi rom for turistprosjekt, uten å ødelegge verneverdiene. Fylkesmannen tilrår at forbudet mot bruk av hest, kjerre, riding og terrengsykling blir fjernet. Fylkesmannen tilrår videre at det utarbeides en forvaltningsplan for området.

Fiskeridirektoratet har innspill til fredningsforskriften, se kap. 9.2.

DN støtter fylkesmannens anbefaling til avgrensning av området og tilrådte endringer i forskriften mht. bruk av hest og sykkel. Det vises til at området etter fylkesmannens vurdering trolig vil tåle en del ferdsel, og DN tilrår at det etter søknad kan gis tillatelse til etablering av nye stier i området. Dette vil, sammen med bl.a. bestemmelser om merking av ferdselsveger, vedlikeholdsarbeid og mulighet for kulturhistorisk aktivitet, etter DN's oppfatning imøtekomme ønske om mer bruk av området ("turistprosjekt"), slik fylkesmannen betoner. DN er enig i at det bør utarbeides en forvaltningsplan for

området. Det vises til kapittel 8.1 med hensyn til navn på området. DN anbefaler Dekkjene etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Dekkjene naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

10. Movatna i Vågsøy kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune ber om at avgrensning av området må skje i samråd med kommunene og grunneierne. Vågsøy kommune er opptatt av at naturverdier knyttet til myr og kystlynghei blir tatt vare på. Forslaget medfører imidlertid at mye av utmarka på noen bruk blir båndlagt, og samme bruk er allerede berørt av både forsvarets virksomhet og tidligere etablert naturreservat. Kommunen går derfor inn for å endre grensene slik at område regulert til vindmøller, område brukt til torvskjæring og et hyttefelt holdes utenfor. Videre påpekes at plantet skog må få stå til den er hogstmoden, og det etterlyses en presisering av hva som menes med "større arrangement" i forskriften. Det vil være uholdbart at skoleklasser etc. må søke for å kunne dra på tur. Økonomisk tap som følge av fredningen må erstattes. Kvalheim Kraft AS er eier av vindkraftpark like utenfor foreslått vernegrense, og er skeptiske til fredningsforslaget fordi det vil vanskeliggjøre videre ekspansjon i området. Bryggja bondelag påpeker at område B i høringsforslaget er i bruk som beite og delvis er gjødslet. Området må derfor tas ut. Likeså må områder med gamle torvretter holdes utenfor. Leplantinger må få stå. Grunneierne reagerer sterkt på at utmarka deres blir fredet, noe som vil gjøre det vanskelig å drive gårdsbruk i framtida. Delområde B omfatter også innmark, og må tas ut. Vern hindrer videreutvikling av vindkraft i området, noe som innebærer reduserte inntekter for grunneierne. De ønsker å fortsette torvskjæring og opprettholde leplanting. Det foreslås at miljømyndighetene heller etablerer naturreservat i område som allerede er båndlagt av forsvaret.

Fylkesmannen trekker fram at området har svært høy verneverdi, og at det dermed er lite aktuelt å trekke hele området ut av planen, slik grunneierne tar til orde for. Forsvarets område er ikke et aktuelt alternativ, verken av faglige eller praktiske årsaker. Fylkesmannen tilrår imidlertid at delområde B tas ut for å trekke grensa utenom særeieteiger nærmest innmark. Videre tilrås noen øvrige grensejusteringer av hensyn til torvskjæring. Fylkesmannen tilrår ikke å justere grensa for hyttefelt fordi oppføring av hytter i området vil være uheldig i forhold til verneverdier i området, og vil kunne hindre skjøtsel (lyngbrenning) i området.

Fylkesmannen viser til at det var en klar premiss ved etablering av vindmølleparken at det kunne bli etablert et verneområde like ved, og det anses ikke som aktuelt å anbefale grensejusteringer på dette grunnlag. Det påpekes at en nærmere drøfting av "større arrangement" bør gjøres i en forvaltningsplan. For å unngå unødige restriksjoner på friluftsliv tilrår fylkesmannen at forbudet mot riding og sykling tas ut. Videre tilrås at det etter søknad kan gis tillatelse til etablering av landfeste for anlegg i sjø.

Fiskeridirektoratet har innspill til fredningsforskriften om fiske og oppdrettsanlegg, se kap. 9.2.

DN støtter fylkesmannens anbefaling mht. avgrensning og endringer i fredningsforskriften, og anbefaler Movatna etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD viser til at det går en kraftledning gjennom reservatet. Forskriften er endret i samsvar med tidligere overenskomst med OED om drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. MD slutter seg for øvrig til DN's anbefaling og tilrår at Movatna naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

11. Eikevolltjønnyra i Flora kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune påpeker at verneforskriften må utformes så drenering av tilstøtende landbruksareal ikke blir forverra. Flora kommune påpeker at det må defineres en eksakt grense mellom vegen og reservatet på sørsiden, og ikke nærmere enn 5 m fra vegskulder. Kommunen påpeker videre at det må sikres mulighet til avrenning for grøftevann fra dyrka mark rundt reservatet, det må tillates rensning av terskel i utløpet av Eikevolltjønnen, og nydyrkingsforskrift og vannressurslov må sikre at Tjørnahogen kan opparbeides til kulturbeite. Kommunen ber også om noen mindre grensejusteringer av hensyn til dyrkingsjord. Grunneiere ber om grensejusteringer av hensyn til veg og skog. De påpeker at det er nødvendig å holde grøftene fra tjernet åpne og at Tjørnahogen er et bra dyrkingsområde, slik at man må få på plass en avtale som sikrer bruk.

Fylkesmannen anbefaler at grensa blir trukket litt lenger unna vegen i sør. Videre påpeker fylkesmannen at det i dag er dyrka mark tett inn til svært verneverdige myrareal. Dyrka mark bør ikke tas med i reservatet, og situasjonen krever dermed en svært nøyaktig grensetrekking øst og vest i området. Det anbefales på dette grunnlag at det gjøres en foreløpig grensemerking i disse områdene i forkant av vernevedtaket. Når det gjelder Tjørnahogen peker fylkesmannen på at dette er et fastmarksområde med skog som er med på å binde sammen de to tjønnene som naturområde, og kan ha verdi for å skjerme Eikevolltjønnen og således ta vare på verdien som biotop for våtmarksfugl. Fylkesmannen anbefaler at området inkluderes i reservatet. Fylkesmannen drøfter utfordringer knyttet til kjøring gjennom området i forbindelse med skogsdrift, og anbefaler at det generelt føres en restriktiv linje i denne forbindelse. Det tilrås at det tas inn formuleringer i fredningsforskriften som gir mulighet til vedlikehold av grøfter og utløp fra Eikevolltjønnen.

DN støtter fylkesmannens vurderinger, og anbefaler Eikevolltjønnyra etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD viser til at det går en kraftledning gjennom reservatet. Forskriften er endret i samsvar med tidligere overenskomst med OED om drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved den endelige oppmålingen av Eikevolltjønnyra har Fylkesmannen gjort tilpasninger som har medført at arealet på reservatet er noe redusert i forhold til forslaget som var på høring. MD slutter seg til Fylkesmannens

avgrensning og for øvrig til DN's anbefaling, og tilrår at Eikevolltjønmyra naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

12. Tuemyra i Flora og Naustdal kommuner

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune påpeker at tradisjonell bruk av området må sikres gjennom verneforskriftene. To grunneiere har synspunkter på gjerding i området. På den ene siden framheves det at grunneierne må gis anledning til å sette opp gjerder hvis dette anses som nødvendig av hensyn til utnytting av området til beite, på den andre siden understrekes det at det ikke må føres opp gjerder som hindrer ferdsel eller beiting i eller nord for området. Hvis det likevel blir aktuelt å hindre beiting og ferdsel i området må forvaltningsmyndigheten bekoste gjerding. Det understrekes videre at hogst av furu og bjørk må være mulig. Det opplyses at det mangler noen veger på kartet. En annen grunneier ber om grensejustering av hensyn til en furuskog, og påpeker at det av sikkerhetsmessige hensyn må gis adgang til å fylle igjen noen dype hull i området. Naustdal bondelag stiller seg skeptisk til offentlige verneplaner, og mener den kommunale forvaltninga er god nok. Flora kommune er positiv til å ta vare på biologisk mangfold, men negativ til å verne så store arealer som er foreslått i myrplanen. Ved eventuelt vern ber kommunen om at det tas hensyn til grunneierinteressene. Spesielt trekkes det fram at tradisjonell bruk av området til beiting må sikres, og at det må gis adgang til gjerding dersom framtidig beitebruk krever det. Videre bes det om at begrepet "austre delar av området" brukt i forslag til verneforskrift spesifiseres. Naustdal kommune understreker at grunneierinteressene må ivaretas ved et eventuelt vern. Kommunen viser til sin saksutredning, og ber om at momenter her vektlegges i den videre prosessen. Spesielt understrekes det at det må gis adgang til gjerding i kommunegrensa dersom nye driftsformer krever det. Kommunen savner en grundigere presentasjon av hva som kreves for å sikre den naturlige variasjonsbredden i myr i fylket, men trekker samtidig fram det positive i at planprosessen har vært åpen og grundig.

Fylkesmannen drøfter avgrensning i forhold til skogressurser og ulike muligheter for utnytting av skogressurser i området. Fylkesmannen framhever at det i området er gammel furuskog som har en viss verdi i et naturreservat, og påpeker at drift av skogen som forutsetter treslagskifte til gran vil være uheldig. Plukkhogst av furu med naturlig fornying bør kunne imøtekommes så fremt det ikke forutsetter drift over myr. Fylkesmannen påpeker at det vil være lettere å gjøre avveininger mht. hogst når det foreligger sakkyndige vurderinger i forbindelse med erstatningsspørsmål, hvilket kan gi grunnlag for nærmere retningslinjer som nedfelles i en forvaltningsplan. Det tilrås at det i forskriften åpnes for at det etter søknad kan gis tillatelse til "hogst i samsvar med vedtatt forvaltningsplan og nødvendig motorferdsel i samband med dette". Fylkesmannen trekker videre fram at det er positivt at utmarksbeitinga fortsetter i området og anbefaler at det etter søknad kan gis tillatelse til gjerding. Det foreslås også at man imøtekommer innspill om "dyrefeller" gjennom å åpne for at det etter søknad kan gjennomføres enkle terrengtiltak for å sikre husdyra i området.

DN støtter fylkesmannens vurderinger og anbefalinger, og anbefaler Tuemyra etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Tuemyra naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

13. Kleppsstølsvatnet i Naustdal kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune påpeker at avgrensning av området må skje i samråd med kommunen og eiere. To grunneiere påpeker at man ønsker å satse på dyrking av julegran og pyntegrønt og ber om grensejustering i et område ved Kvamsgrova (vest for Kløpstølsvatnet). Grensejustering ønskes i samme område også av hensyn til å ha båtplasser i området, noe også en annen grunneier peker på. En grunneier påpeker at han har planer om mjølkeproduksjon på setra og at beitemulighetene ikke må hindres av vernet. Naustdal kommune understreker at grunneierinteressene må ivaretas ved et eventuelt vern. Det pekes spesielt på at det må gjøres noen grensejusteringer for å lette mulighetene til vegvedlikehold og muligheter for videre utvikling av området ved Øyboststølen til bruk i skolesammenheng.

Fylkesmannen framhever at mange av brukerinteressene er konsentrert til området i nord ved Kvamsgrova, og anbefaler en grensejustering i dette området. Videre anbefales noen justeringer av grensetrekkingen langs kommunal veg, slik at det ikke oppstår unødige konflikter i forhold til vegvedlikehold. Det påpekes videre at landbruksvegen langs Åsedøla har en uheldig plassering helt i kanten av myr/elv, og fylkesmannen mener det er viktig at forvaltningsmyndigheten sikres kontroll med vedlikehold av vegen. Det foreslås dermed at det gis åpning for ferdsel på vegen, men at vedlikeholdsarbeid blir søknadspliktig.

DN støtter fylkesmannens grenseforslag i området. Når det gjelder verneforskriften tilrår DN i sentral høring en tilføyelse av "i næringssammenheng" i samband med tillatt motorferdsel. Etter nærmere drøftinger med fylkesmannen om situasjonen i området, vil DN imidlertid følge fylkesmannens forslag om dette. På grunn av områdets karakter vil DN tilrår at det tas inn et forbud mot bålbrekking i forskriften, selv om dette ved en inkurie ikke har vært foreslått i høringene. DN anbefaler Kleppsstølsvatnet etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Kleppsstølsvatnet naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

14. Myklebustdalen i Jølster kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune ber om at område A og B tas ut. Jølster kommune mener at vernereglene er uakseptable i forhold til friluftsliv, og avviser hele planen. Det vises til at verneplanen totalt sett har andre områder med samme verdi-vurderinger, men lavere konfliktgrad med landbruket. Disse burde heller velges. Kommunen mener at oppdyrking av høytliggende seterdaler er mer aktuelt enn på lenge. De ber om at beiter må kunne ryddes, at det åpnes for gjerdning og gjødsling, at det åpnes for motorisert transport i forbindelse med husdyrhold og at muligheten til beiterregulering fjernes. Grunneiere påpeker at delområde A omfatter ca. halvparten av et areal tenkt til fellesbeite og forproduksjon. Det påpekes at mesteparten av

dyrkingspotensiale til berørte bruk ligger i Myklebustdalen. Delområde B omfatter stølskvever og stølshus. Det er bygd veg til området og utført drenering. Området er mye brukt også i fritidssammenheng, noe som må kunne videreføres uten restriksjoner. Delområde C er tidligere justert og kan aksepteres. Det bes om at transport i forbindelse med husdyrhold og merking, rydding av stier m.m. må unntas søknadsplikt. Grunneierne er skeptiske til at DN kan regulere beiting. Midtre Jølster Bondelag støtter grunneierne og påpeker at det offentlige har vært med og støttet fellesbeite. Delområdene A og B må tas ut.

Fylkesmannen bemerker at nydyrking trolig er det største konflikttemaet i området. Det påpekes at kommunen har vært kjent med de store verneverdiene knyttet til myrene i området i mange år, men at dette trolig ikke har vært kommunisert til brukerne og heller ikke vektlagt ved nydyrking. Fylkesmannen viser til nydyrkingsforskriftens vektlegging av biologisk mangfold, og frarår videre oppdyrking i området.

Fylkesmannen tilrår at delområde B tas ut av planen fordi det uansett er en målsetting av stølene holdes ved like, og det registreres at vern av deler av seterkvevene blir svært negativt oppfattet av brukerne. Det tilrås at område A og C videreføres. Område A anses å utgjøre kjerneområdet, men C øker spennvidden i høyde i bakkemyrene og sikrer myrene nedenfor mot inngrep i vannstrømming og -kjemi. Det presiseres at grensen er trukket slik at det arealet som er tydelig påvirket av dyrking og som har fått økt økonomisk betydning som følge av vegene, er holdt utenfor. Fylkesmannen anbefaler at det etter søknad kan gis tillatelse til gjerding, men stiller seg tvilende til at det finnes traseer som egner seg for barmarkskjøring i området. Det anbefales dermed ikke at det åpnes for dette. Det bør utarbeides en forvaltningsplan for området.

Jølster kommune tilrår at område A tas ut.

DN støtter fylkesmannens vurderinger og anbefalinger, og anbefaler Myklebustdalen etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Myklebustdalen naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

15. Gjerlandsøyane i Førde kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune ber om at område B og C tas ut av planen. Område A innebærer å redusere området til det som er myr.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane påpeker at området er verdifullt både pga. vegetasjonselementer og som verneverdig elvedelta. Området burde vært utvidet for å sikre et større sammenhengende område. Førde kommune går i mot forslaget.

Grunneierne viser til at verneforslaget berører noe av den beste dyrkingsjorda i Haukedalen, og det er behov for mer gjødsla beite. Område B og C burde ikke være aktuelle å verne. B er kanalisert på begge sider og klart for dyrking, mens C er tørrmark og tidligere delvis gjødsla og verdifullt for landbruket. Eiendommene har vært inngjerdet og det er hus som må vedlikeholdes. Det er også aktuelt med utleie av fiske/bruk av båt. Det er forståelse for vern av myra rundt elva, men ikke så mye

arealer rundt. Førde Bondelag støtter uttalelse fra grunneierne. Naturvernforbundet i Førde viser til at området er det eneste i Førde som nå er med i verneplanen etter at en annen lokalitet er kanalisert og dyrka. Det er derfor viktig at området blir med. Verdien i det intakte elvedeltaet påpekes, og det understrekes at alle delområder må tas med. Sunnfjord Energi peker på at det går en 22 kV linje gjennom området og ber om at vern ikke hindrer vedlikehold av denne.

Fylkesmannen påpeker at elvedelta som dette er en sjelden og truet naturtype i Norge, spesielt såpass intakt som dette. Dyrkingsinteressene er store, men fylkesmannen mener at omdipsonering av et så verdifullt område vil være uheldig. Når det gjelder område C, framhever fylkesmannen at det ligger myr på begge sider av elva, og det er derfor naturlig å ha med også en bit av elva. Fylkesmannen konkluderer med at verneområdet totalt sett er så lite at område B bør med for å sikre en helhet i området, og det påpekes at B har en karakter som kvalifiserer for vern sjøl om myra i dette området er noe påvirket. Det understrekes at det er positivt med fortsatt beiting i området, men at en ikke ønsker å åpne for kalking og gjødsling. Det tilrås at det kan gis tillatelse til vedlikehold av kraftlinje, oppsetting av gjerde, opplag av båt og enkel tilrettelegging for fiske.

Førde kommune ønsker primært at hele området tas ut. Sekundært ber kommunen om at område B og C tas ut, samt en mindre grensejustering på vestsida i område A (vist på kart).

DN støtter fylkesmannens vurderinger og anbefalinger, og anbefaler Gjerlandsøyane etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD viser til at det går en kraftledning gjennom reservatet. Forskriften er endret i samsvar med tidligere overenskomst med OED om drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. MD slutter seg for øvrig til DN's anbefaling og tilrår at Gjerlandsøyane naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

16. Svarteliåsmyra i Gaular kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune ber om at området merka B tas ut av planen. Gaular kommune går i mot verneforslaget. Kommunen påpeker det uheldige i at en grunneier ikke er blitt varslet, og at vernet er i konflikt med landbruks-, friluftslivs- og idrettsinteresser i området. Kommunen krever som et minimum at område B tas ut. Kommunen har innspill til fredningsforskriften om vedlikehold og preparering av løypenett, kalking og gjerding, samt at kommunen må være forvaltningsmyndighet. En grunneier kritiserer at han ikke fikk vite om planforslaget før langt ut i høringa. Det påpekes at delområde B ble kjøpt som tilleggsjord i 1995 og brukes både til storfebeite og skogbruk. Det påpekes videre at det er gravd ut brønn i området. Delområde B heller vekk fra det store myrplataet og det bør derfor ikke ha negative konsekvenser for resten av verneområdet om det trekkes ut. To grunneiere går i mot vern, fordi det vil medføre et betydelig tap av bar- og lauvskog og føre til en uheldig oppsplitting av eiendommen. Bygstad Bondelag peker på at enkelte grunneiere blir sterkt berørt av verneforslaget og at det er uheldig med forbud mot kalking m.m. som

gjør at det blir vanskelig å bli kvitt romen. Langeland Ski- og Fritidssenter P/L påpeker at faste løypetraseer som senteret driver vinterstid ligger inne i området, og at disse blir maskinpreparert hele vinteren. Traseen må holdes fri for trær og busker, og må også i mindre grad prepareres på barmark. Dette er et populært tilbud i bygda, og det må tas inn bestemmelser i forskriften som sikrer videre drift av løypene.

Fylkesmannen beklager at en grunneier fikk sent beskjed, noe som skyldes at informasjon i saken var sendt til tidligere eier, men påpeker at grunneieren har fått anledning til å uttale seg. Fylkesmannen trekker fram at utgangspunktet for at Svarteliåsen (og Øydalen) ble tatt med i verneplanen, var at tidligere, registrerte verneverdige områder i Gaular har vært utsatt for vegbygging. Det er derfor ønskelig at en i Svarteliåsen klarer å fange opp sammenhengende myrkompleks i noenlunde naturlig utstrekning. Det påpekes at terrengdekkende myr, sammen med bakkemyrene som strekker seg nedover fra høydedraget i flere retninger, er vel så interessant som den store flatmyra sentralt i området. Det tilrås derfor at grensetrekkingen i område B baseres på markslag, boniteter og miljøkvaliteter og ikke eiendomsgrenser. Tilrådingen innebærer at en mindre del av område B tas med i reservatet.

Nordøst i området tilrås fylkesmannen at det tas ut et område for å lette tilkomsten til Gadden og hindre oppsplitting av en eiendom. Lysløypa nord i området, som representerer et stort terrenginngrep, er i utgangspunktet holdt utenfor området og det tilrås noen ytterligere, mindre justering av dette hensyn. Den løypetraseen som da blir igjen i området representerer etter fylkesmannens vurdering et diskret inngrep, og det tilrås at det etter søknad kan gis tillatelse til vedlikehold og preparering av traseen.

Fylkesmannen tilrås videre at det etter søknad kan settes opp gjerder i området, og viser for øvrig til at det er gitt åpning for utnyttning av skogen i forskriften.

Norges Orienteringsforbund gjør oppmerksom på at grensa for området må være tegna feil dersom det er et mål å ikke komme i konflikt med en mye benyttet skiløype (lysløype). Gaular kommune viser til tidligere vedtak, og ber om at hele område B tas ut. Videre blir det bedt om at grensa i øst blir justert etter vannskille. Det påpekes at kommunen ikke kan akseptere en verneplan for myr når den store trusselen er gjengroing og oppslag av skog pga. lavt beitepress.

DN viser til fylkesmannens presisering om løypetrase i området, og støtter for øvrig fylkesmannens anbefaling til avgrensning og forskriftsendringer. DN anbefaler Svarteliåsmyra etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

Gaular kommune gjentar i brev datert 26.01.2004 at de ikke ser noen logikk i at område B er med i verneplanen. På vegne av en ny grunneier ber de om at området tas ut av planen for å styrke grunnlaget for videre gårdsdrift. Den nye grunneieren ber i eget brev 24.02.2004 primært om at hele området tas ut av planen, sekundært om at område B tas ut av planen.

MD tilrår ut fra en helhetsvurdering å imøtekomme Gaular kommune og den nye grunneierens ønske om å ta ut den resterende delen av område B. MD slutter seg for øvrig til DN's anbefaling og tilrår at Svarteliåsmyra naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

17. Sørebymyrane i Fjaler kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune ber om at området tas ut av planen. Fjaler kommune frarår opprettelsen av naturreservatet. Forslaget båndlegger verdifulle utmarksareal på berørte eiendommer. Det vises til at Guddalsvassdraget er vernet opp til området, slik at eierne ikke har kunnet gjennomføre planlagte småkraftverksprosjekter. Det er dermed urimelig å båndlegge mer. Uten småkraftverk er det også mindre sannsynlig med vegframføring, og det er dermed sannsynlig at området blir liggende som det har gjort. A/S Vadheim Elektrochemiske Fabriker påpeker at vernet sannsynligvis vil komme i konflikt med et planlagt kraftprosjekt (01 Dyrnesli/02 Røyrvik alt.II i Samla Plan). Fabrikken er avhengig av billig kraft og vil få vanskelige tider hvis videre utbygging blir gjort umulig gjennom vern. Høyanger kommune understreker at området ikke berører kommunens arealer, men ber om at det legges vekt på kommentarer fra A/S Vadheim Elektrochemiske Fabriker. Grunneiere går i mot planen. Det påpekes at planen er skuffende i en tid hvor småbruk må finne andre inntekter enn fra tradisjonelt landbruk. Det pekes i den forbindelse spesielt på planer om skogveg i området og småkraftverk. Vassdraget er ikke vernet over kote 340, og det er ikke ønskelig med en ny verneplan som hindrer kraftutbygging og utnytting av stølsmarka.

Fylkesmannen påpeker at kraftutbygging er et hovedtema i dette området, da eventuell anleggsveg også vil gi grunnlag for mer omfattende bruk av området til landbruksformål. Det tenkes da spesielt på oppdyringsmuligheter/fellesstøl og skogsdrift. Fylkesmannen framhever at småkraftverk som grunneierne planlegger, med oppdemming av myrene, vil være i sterk konflikt med verneinteressene. Samla Planprosjektet innebærer to overføringer; det nederste som baseres på vanninntak på kote 345 behøver ikke å være i konflikt med vernet, fordi dette ligger lavere enn myrene. Den øverste overføringen (fra Nykkesvatnet til Dyrnesli kraftverk) vil derimot påvirke myrene ved at vannføringa i hovedelva blir redusert. Fylkesmannen peker i denne forbindelse også på at den øverste delen av vassdraget (over kote 340) er foreslått inkludert i vernet av Guddalsvassdraget i den supplerende verneplanen for vassdrag. Fylkesmannen bemerker at innslaget av produktiv skog er relativt høyt i dette området sammenlignet med øvrige områder i verneplanen, men presiserer at det å ta vare på hele dalføret i intakt tilstand, med myrflatene i dalbunnen og tilsigene fra fuktig skog i sidene, har vært et viktig motiv for verneforslag og avgrensning.

Fjaler kommune opprettholder tidligere synspunkt om at området bør tas ut.

DN viser til fylkesmannens vurderinger, og anbefaler Sørebymyrane etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Sørebømyrane naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

18. Lona i Fjaler kommune

Fylkeslandbruksstyret og Sogn og Fjordane fylkeskommune ber om at avgrensning av området og forskriftene tilpasses jordbruksdrifta, i samråd med kommunen og grunneiere. Fjaler kommune peker på at det har kommet en ny bruker på en av de berørte eiendommene, og at bruket er lite og krever mer areal til innmark og beite. Både for denne og øvrige brukere er det viktig å kunne drive jord og skog. Kommunen ber om at grunneiernes alternative grenseforslag tas til følge og ber om at forskriften tilpasses dagens bruk av området. Grunneierne mener at området må reduseres i omfang, slik at f.eks. gjødsling og opparbeiding av beite og hogst ikke blir umuliggjort, jf grenseforslag på kart. Forskriften oppfattes som unødig streng og grunneierne mener at rydding av stier, hogst, vedlikehold av grøfter og traktorkjøring ned til elva må unntas søknadsplikt. En grunneier peker på at de nylig har overtatt gården og at problemstillinger rundt driften av eiendommen derfor ikke er blitt tilbørlig vurdert. En annen grunneier peker på at også oppsetting av gjerde, uttak av ved og skogplanting, bruk av tradisjonell båt plass og oppstart av ål- eller yngeloppdrett i området må tas inn i forskriften og være uten søknadsplikt. Forvaltningsmyndigheten bør legges til kommunen. En enkeltperson påpeker at planforslaget burde ta hensyn til forsuring og tiltak i vassdraget, og mener at vern som hindrer restaurering av elva (tidligere godt ørretvassdrag) ikke kan aksepteres. Vestre Fjaler bondelag ber om at en unngår konflikt med de aktuelle grunneierne. Dyrka jord må kunne holdes i hevd (opprensing av grøfter m.m.) uten at det må søkes. Gode beitearealer må ikke vernes da det er viktig å kunne opprettholde dem med rydding, gjødsling og kalking. Verneforslaget må også trekkes lenger unna innmark. Forvaltningen må legges til kommunen.

Fylkesmannen viser til at det tidlig i planarbeidet ble foretatt justeringer i avgrensningen av området, dels for å imøtekomme innspill om å ha med mindre skogareal, dels fordi lokaliteten ikke egner seg for vern av hele nedbørfeltet etter som det utgjør nederste del av et dalføre med gårdsbruk oppstrøms. Grensen ble dermed trukket lenger ned mot hovedvassdraget, men utvidet med Helleviktjørna i øst. Dette ble ansett å redusere konfliktene, samtidig som man vernet hovedverdien i området, nemlig de lavtliggende, flate myrene. Senere viste det seg at ny gardbruker har overtatt et bruk med arealer i Helleviktjørnområdet, noe som har medført en viss konflikt også i denne delen av området.

Av hensyn til bruken av området, tilrår fylkesmannen noen ytterligere, mindre justeringer av grensa i midtre og vestre deler av området, og også at noe fastmark tas ut i østre del (Helleviktjørn-området). Fylkesmannen mener at kommunale registreringer av biologisk mangfold bør avvantes før det eventuelt gjøres flere justeringer i øst.

Når det gjelder fredningsforskriften, anbefaler fylkesmannen at vedlikehold av grøfter unntas søknadsplikt, men at det i bestemmelsen tas inn en formulering om at slike tiltak skal skje i samråd med forvaltningsmyndigheten. Tilsvarende flyttes traktorkjøring til og fra elva i forbindelse med landbruksdrift til ikke-søknadspliktige

tiltak. Videre anbefaler fylkesmannen at det etter søknad kan gis tillatelse til oppsetting av gjerder, pumpehus m.m., etablering av nye båtfester, tilretteleggingstiltak for sportsfiske og tiltak på fastmark for å motvirke vassdragsforsuring. Fylkesmannen finner ikke grunnlag for å forby riding og sykling i området og tilrår dermed at dette tas ut av forskriften.

Fjaler kommune opprettholder tidligere uttalelse og tilrår primært at naturreservatet blir opprettet etter de grensene grunneierne har foreslått. Sekundært bør ca. 10 daa grunn myr vest i området tas ut av planen.

DN viser til at fylkesmannen har justert grensene underveis i planprosessen, og også har anbefalt mange grensejusteringer i området etter lokal høring for å imøtekomme innspill fra grunneierne i området. Etter DN's vurdering har fylkesmannen på en god måte balansert hensynet til brukerinteresser og hensynet til verneverdier i området. DN finner likevel å ville anbefale at et mindre område øst i området også tas ut slik kommunen tar til orde for, jf. vedlagte kart. Det legges da til grunn at området ligger svært nær driftsbygningen til et av brukene i området og slik sett har stor verdi som beiteareal. DN støtter fylkesmannens forslag til forskriftsendringer, med unntak av bestemmelsen som omhandler tiltak for å hindre forsuring. Kalking og lignende representerer en økosystempåvirkning det ikke er ønskelig eller vanlig å tillate i et naturreservat. DN anbefaler Lona etablert som naturreservat i henhold til vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Lona naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

18. Grima i Gulen kommune

Gulen kommune opplyser at det er gitt byggetillatelse på en hyttetomt, og at hytta nå er under oppføring. Det er også søkt dispensasjon for annen hyttetomt, og planen bør justeres for dette. Kommunen opplyser at området har vært mye brukt til slått, beiting og lynghøsting, og det har vært brent. To grunneiere går i mot planene. På den ene gården har yngre generasjon planer om å overta, men renovering av hus og driftsbygninger er nå utsatt fordi fredningen tar grunnlaget vekk for planer om nydyrking. Hvis det blir vern, må alle framtidige generasjoner unntas fra bo- og driveplikt. Det påpekes at det alt er gjort inngrep i myrene da vegen til Grimesundet ble bygd. Den ene grunneieren påpeker at han får vernet all sjøstrand. Et område på Nappeneset bør derfor tas ut, dette er heller ikke myr. Eiere av hyttetomter ber om å få oppføre hytter på fradelte tomter. Det pekes på at hyttetomtene ligger på fjell helt i utkanten av myrene og sånn sett ikke direkte berører disse. Den ene eieren peker på at tomte nylig ble ervervet uten at de ble gjort oppmerksom på verneplanen.

Fylkesmannen påpeker at det er overraskende at kommunen har gitt tillatelse til bygging av hytte samtidig som vernesaken har vært under arbeid. Av hensyn til likebehandling av eierne av hyttetomter, og det faktum at den påbegynte hytta ligger lenger inn i det foreslåtte reservatet enn de fire øvrige, vil fylkesmannen tilrå at grensa justeres utenom øvrige hyttetomter. Det påpekes imidlertid at det er uheldig å få en

gruppe hytter så nær verneområdet og at dette kan vanskeliggjøre eventuelle skjøtselstiltak som lyngbrenning. Fylkesmannen framhever videre at det er viktig at beitingen i området fortsetter, og foreslår at det kan gis tillatelse til gjerding i denne forbindelse. Fylkesmannen er skeptisk til nydyrking i et så verdifullt myrområde, og viser til at miljøhensyn i nydyrkingsforskriften uavhengig av vern medfører at det bør være diskutabelt å dyrke opp nye arealer i dette området. Fylkesmannen tilrår en grenseendring sørøst i området (Nappeneset) i tråd med grunneieres ønske.

Fiskeridirektoratet har innspill om fiske og oppdrettsanlegg, se kap. 9.2.

DN støtter fylkesmannens vurderinger og anbefalinger. DN anbefaler videre en presisering av at forskriften ikke er til hinder for bålrensning med brensel fra stedet, slik det er gjort i øvrige områder der det er adgang til bålrensning. Det vises for øvrig til kap. 9.2 hva angår fredningsforskriften. DN anbefaler Grima etablert som naturreservat i tråd med vedlagte kart og forskrifter.

MD slutter seg til DN's anbefaling og tilrår at Grima naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

20. Yngsdalen i Luster kommune

Luster kommune peker på at kommunen har mye areal vernet etter naturvernloven og går primært i mot vern i Yngsdalen. Dersom området likevel blir vernet, vil kommunen tilrå at nedre vernegrense trekkes innenfor Vårstølen slik at vern ikke vil være til hinder for en næringsmessig utnyttning av dalføret, bl.a. eventuell kraftutbygging. Yngsdalen er et meget attraktivt og idyllisk område, godt egnet for friluftsliv og kommersiell turisme. Det er alt en del hytter på vestsiden som vil dra nytte av vegtilkomst (som kommunen tror vil presse seg fram), det er også granfelt og store beiteområder i dalen. Kommunen ber videre om at forbudet mot bruk av hest strykes, at bruk av utmarksbeite må kunne foregå uhindret, det må gis åpning for å sette opp stølshus på gamle tufter og for skjøtselstiltak. Kommunen påpeker at jaktårnanlegget som er oppført i området er gitt en utformingen en finner estetisk uheldig uavhengig av vern. Hvis det store alternativet velges må det gis adgang til opplag av båter. Kommunen ser ikke den store forskjellen på det store og lille alternativet, da det er selve dalføret som har mest verdi for brukerinteressene. Veitastrond bondelag viser til at de to gardene i området er vegløse og ble fraflyttet tidlig på 60-tallet. Det foreslåtte området er for det meste stølsoområde for disse, og i dag bare benyttet til ferie og jakt. Bondelaget vil derfor ikke engasjere seg spesielt i denne saken. Grunneierne gir uttrykk for at de vil motarbeide planene. Det vises til at vern vil medføre store ulemper og hindre mulighetene for oppdyrking av lettdreven jord. Som et minimum må vernet ikke strekke seg lenger ned i dalen enn at vannressurser kan utnyttes til kraftproduksjon. Dette vil gi gardene vegutløsning, noe som vil bety muligheter for oppdyrking og økt bruk av området i landbrukssammenheng. Vernet må ikke være til hinder for en traktorveg inn til Fjellstølen. En enkeltperson ber om at forbudet mot sykling, riding og bruk av hest strykes. Hvis forbudet opprettholdes, må de mest brukte traseene registreres og godkjennes for bruk. Videre må det åpnes for oppsetting av stølshus og opplag av båter (stort alt.).

Fylkesmannen viser til at området ble presentert i to alternativer, og registrerer at dette er mindre viktig i forhold til brukerinteressene, fordi det er selve dalbunnen som er mest interessant, både i forhold til eventuell kraftutbygging, vegframføring og nydyrking. Fylkesmannen drøfter mulig justering av grensa til Vårstølen, men presiserer at verdien av verneområdet i stor grad er knyttet til størrelsen på det sammenhengende dalføret, med urørte elveformer og store myrer, og tilrår derfor ingen grensejusteringer i dette området. Det vektlegges da også at dette vil hindre kraftutbygging og vegbygging i et relativt urørt landskap, noe som i all hovedsak er positivt for ivaretagelse av miljøverdier i området. Det påpekes også at konflikten i forhold til landbruket er relativt liten (fracflytta område) sammenlignet med flere av de andre områdene i verneplanen, og at det derfor vil være en uheldig ”forskjellsbehandling” hvis landbruksinteressene er utslagsgivende for grensetrekkingen i dette område.

Med hensyn til det store og lille alternativet, mener fylkesmannen at det store rent naturfaglig er det beste alternativet, fordi man da sikrer en sammenheng mellom Jostedalsbreen nasjonalpark og naturreservatet, og gjennom det får en kontinuerlig gradient fra dalføret med elveformer, via bakkemyrer til tørrere, raspregete lier med fjell og bre øverst. Mot en bakgrunn av føringene for arbeidet med myrplanen, der markslaget myr er hovedformålet og fastmark hovedsakelig bare skal innlemmes i den grad det er viktig for karakteren på tilstøtende myrer og/eller av arronderingsmessige årsaker, tilrår imidlertid fylkesmannen at det minste alternativet velges.

Fylkesmannen tilrår at forbudet mot sykling og riding tas ut. Det presiseres at organiserte rideturer m.m. kan fanges opp av bestemmelser om ”større arrangementer”. Fylkesmannen tilrår videre at det etter søknad kan gis tillatelse til oppsetting av stølshus på gamle tufter. Dette fordi området er et gammelt støls- og beiteområde og at det dermed vil være ønskelig å ta vare på gamle kulturlandskapsverdier. Det tilrås også at det kan gis tillatelse til motorisert ferdsel på traktorveg. Det vises til at kulturlandskapstiltak faller innunder ”skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet”. Hvis det store alternativet velges, tilrås at det åpnes for opplag av båter. Fylkesmannen tilrår også at punktet om ”oppsetting av diskrete jakttårn” tas ut, til tross for at dette innebærer en innskjerping av forskriften. Dette gjøres på bakgrunn av at kommunen gir uttrykk for en skeptisk holdning til de byggverkene som er oppført som jakttårn i området. Det vil være svært uheldig å ha en mer liberal bestemmelse i reservatet på dette området enn det kommunen ønsker for øvrige arealer i kommunen.

Norges landbrukshøgskole (inst. for biologi og naturforvaltning) anbefaler det største alternativet ut fra at det generelt er tatt mange brukerhensyn og grensejusteringer i verneplanen. Det er lavt konfliktnivå i området og vern er viktig for å hindre kraftutbygging og veier i området. Videre legges det vekt på at spesielle naturkvaliteter og størrelse gjør dalen til noe unikt i fylket. Bevaring av dalen som økologisk dokument forutsetter – økologisk sett – sikring av hele vannsystemet og grensa bør derfor trekkes opp til vannskillet. Reservatet vil i sin største utstrekning henge sammen med Jostedalsbreen nasjonalpark og til sammen utgjøre et mer helhetlig naturdokument. Universitetet i Oslo (det matematisk-naturvitenskaplige inst.) støtter det største

alternativet for å sikre vanntilførselen til myrene i området. Landbruksdepartementet mener det største alternativet virker urimelig med bakgrunn i at verneformålet er myr. Norges Bondelag og Norges skogeierforbund mener primært at vernet bør begrenses til det absolutt nødvendige i forhold til sikring av myr og grad av konfliktnivå. Det vises til at DN ikke støtter Fylkesmannens anbefaling om at det skal kunne settes opp stølshus på gamle tufter, og det bes derfor om ytterligere reduksjon av vernet slik at områder med slikt potensiale tas ut av planen, og at andre og mer fleksible verneformer blir vurdert. Norges Naturvernforbund henstiller om at det største alternativet velges.

DN vil bemerke at hovedformålet med vern av dette området er å sikre et myrområde av en størrelse som er sjelden i Sogn og Fjordane under skoggrensa, og som har innslag av rikmyr, kilder og sjeldne plantearter. En spesiell kvalitet med området er at myra fyller dalbunnen, med en meandrerende elv og ulike vannmiljø tilknyttet et urørt elvesystem. DN merker seg at det i sentral høring er gitt innspill som understreker kvalitetene i området og betydningen av å få en sammenheng med Jostedalsbreen nasjonalpark. Det er imidlertid også innspill som understreker at verneplan for myr bør begrenses til det som er nødvendig for å sikre myrene i området.

DN vil mot en bakgrunn av formålet med verneplan for myr anbefale at det minste alternativet legges til grunn i det videre arbeidet. Det skal bemerkes at begge de alternative forslagene vil være i konflikt med brukerinteresser da det er selve dalbunnen som er interessant i denne sammenheng. Fra lokalt hold ønsker man derfor grensene trukket ytterligere innover i dalen. DN støtter imidlertid fylkesmannens vurderinger, og anbefaler ingen grensejusteringer av det minste alternativet.

DN støtter fylkesmannens forslag om at forbudet mot riding m.m. tas ut. DN bemerker videre at det i utgangspunktet generelt ikke er ønskelig med nybygg i naturreservater. På grunn av lang avstand til bygda, og derav behov for overnattingsmulighet i forbindelse med tilsyn av beitedyr o.a., vil DN likevel anbefale at det kan gis tillatelse til oppføring av stølshus på gamle tufter ved Fjellstølen og Vårstølen i forbindelse med aktiv landbruksdrift i området.

Luster kommune skriver i brev 20.02.2004 til MD at de har arbeidet videre med planer om kraftutbygging i Yngsdalen. De ber om at grensen for verneområdet trekkes oppover i dalen slik at det kan bygges inntak for vann fra elva. Primært ønskes inntak på Vårstølen, sekundært inntak på kote 535. Et tredje alternativ ligger utenfor verneområdet. Inntak ved kote 535 vil redusere verneområdet med 50 dekar i dalbunnen. En grunneier ber i brev 16.03 2004 også om at vernegrensen flyttes til kote 535 for å åpne for kraftutbygging. Småkraft AS har i brev 10.03.2004 oversendt en uttalelse fra SWECO Grøner der de konkluderer med at en justering av vernegrensen til kote 540 ikke vil gå på bekostning av myrområdene.

MD mener det er lite ønskelig både å bygge vanninntak ved Vårstølen eller å lage et innhuk i reservatet for å bygge mulig dam for vanninntak på kote 535. Kraftutbygging i et slikt vilt fjell- og dallandskap med lite utbygd infrastruktur vil også føre til store naturinngrep som er uheldig sett fra et miljømessig synspunkt generelt. Yngsdalen er

en av de få gjenværende hengende sidedalene i Indre Sogn som fortsatt kan oppleves rimelig urørt. Myrområdet har spesielle kvaliteter ved at det fyller dalbunnen og har ulike vannmiljøer tilknyttet et fortsatt urørt elvesystem. MD vil derfor ikke tilrå at verneområdet reduseres for å kunne bygge et eventuelt fremtidig vanninntak på Vårstølen eller på kote 535. Luster kommunes alternativ 3, vanninntak i Holetjønni, ligger utenfor det foreslåtte verneområdet, og konsesjonsbehandles på vanlig måte etter vannressurslova dersom det blir aktuelt.

MD slutter seg for øvrig til DN's anbefaling og tilrår at Yngsdalen naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift.

Miljøverndepartementet
t i l r å r

Forskrifter om Verneplan for myr i Sogn og Fjordane fylke fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.